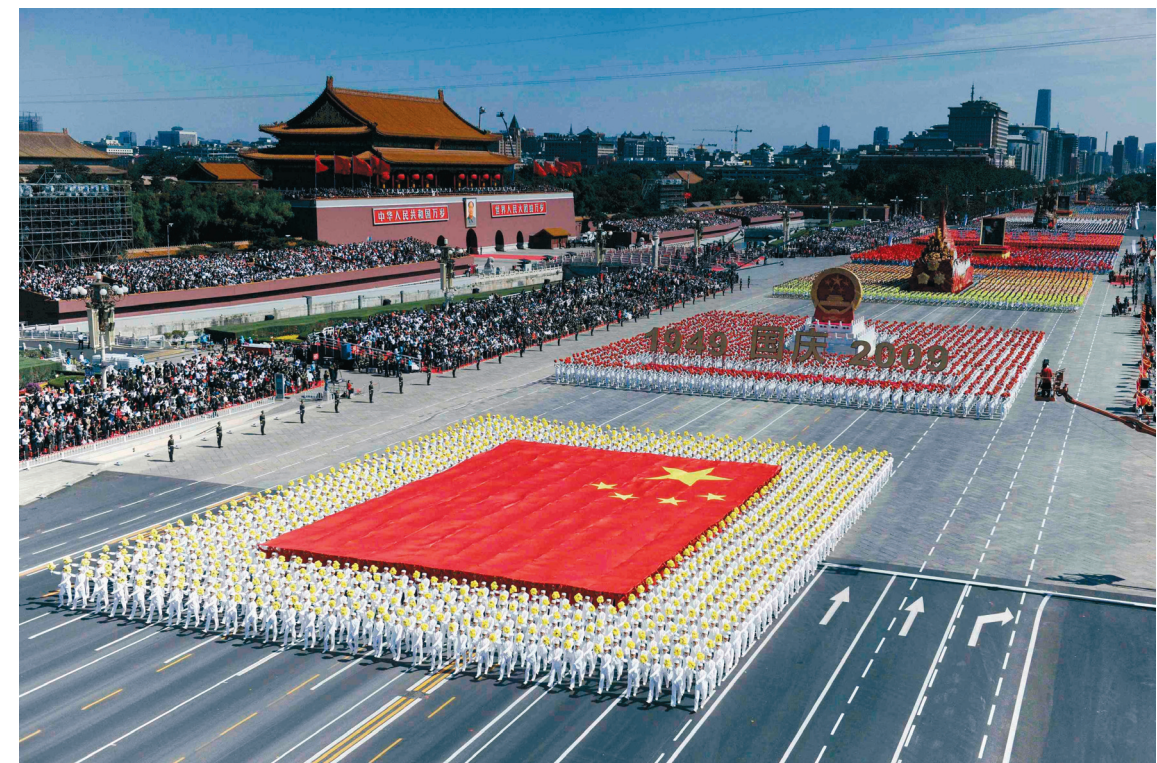

Kinas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i ett 10-20-årsperspektiv

JERKER HELLSTRÖM

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Förvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1000 anställda varav ungefär 800 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömning av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot och hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
Förvarsanalys
164 90 Stockholm

Tel: 013-37 80 00
Fax: 013-37 81 00

www.foi.se

FOI-R—2844--SE
ISSN 1650-1942

Användarrapport
November 2009

Förvarsanalys

Jerker Hellström

Kinas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i ett 10-20-årsperspektiv

Titel	Kinas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i ett 10-20-årsperspektiv
Title	China's foreign, security and defence policy in a 10-20-year perspective
Rapportnr/Report no	FOI-R--2844--SE
Rapporttyp/Report typ	Användarrapport/User report
Månad/Month	November/November
Utgivningsår/Year	2009
Antal sidor/Pages	48 p
Kund/Customer	Försvarsmakten
Projektnr/Project no	E 11102
Godkänd av/Approved by	Göran Kindvall
FOI, Totalförsvarets Forskningsinstitut	FOI, Swedish Defence Research Agency
Avdelningen för Försvarsanalys	Division of Defence Analysis
164 90 Stockholm	SE-164 90 Stockholm

Sammanfattning

Kina spelar en allt större roll i världssamfundet, såväl inom internationell ekonomi och politik som i säkerhetsfrågor. Kinas internationella relationer, i synnerhet relationerna till USA, präglas i ökande grad av ömsesidiga beroenden. Peking har fått allt större internationellt inflytande och inom ramen för förbindelserna med utlandet blir handelsfrågor allt viktigare.

Denna studie belyser Kinas internationella relationer med särskilt fokus på försvars- och säkerhetspolitik. Studien ger en övergripande bild av Kinas försvars- och säkerhetspolitiska målsättning och hur landets relationer med omvärlden påverkar försvarspolitiken. Mot denna bakgrund presenteras tre scenarier för Kinas försvarspolitiska utveckling på 10-20 års sikt.

Kinas vitböcker för försvarsmakten diskuteras i ett separat kapitel, med betoning på den vitbok som publicerades i början av 2009. Vidare inkluderas en kortare översikt av Kinas militära modernisering och dess militära ambitioner.

Nyckelord: Försvarspolitik, säkerhetspolitik, utrikespolitik, internationella relationer, Kina, USA, Taiwan, ekonomi, energi

Summary

China is playing an ever expanding role within the international community, in international economical and political matters as well as in security affairs. China's international relations, particularly its relations to the United States, are increasingly characterised by mutual dependencies. Beijing's international influence has expanded and within the sphere of its foreign relations, trade matters are becoming ever more important.

This study highlights China's international relations, focusing in particular on defence- and security policy. The study provides a comprehensive picture of China's defence and security policy objectives and the impact of its foreign relations on national defence policy. Against this backdrop, the study puts forward three scenarios for China's defence policy development in the 10- to 20-year term.

China's defence white papers are discussed in a separate chapter, with a special emphasis on the white paper published in early 2009. A brief overview of China's military modernisation and its military ambitions is also included in the study.

Keywords: Defence policy, security policy, foreign policy, international relations, China, United States, Taiwan, economy, energy

Innehållsförteckning

1 Introduktion	7
1.1 Syfte och metod	10
1.2 Avgränsning	10
1.3 Disposition	10
2 Kinas försvarsmakt enligt vitböckerna	11
2.1 CNP – Kinas nationella styrka	12
2.2 Upplevda hot.....	12
2.3 Åtgärder för att bemöta upplevda hot.....	14
2.5 Militärbudget	16
2.6 Rustning.....	18
3 Kinas internationella relationer, relevanta försvars- och säkerhetsfrågor	19
3.1 Relationer till Öst- och Sydasien	21
3.2 Relationer till Ryssland och Centralasien	27
3.3 Relationer till Mellanöstern	28
3.4 Relationer till Afrika.....	29
3.5 Relationer till USA.....	30
3.6 Relationer till Latinamerika	32
3.7 Relationer till Europa	33
3.8 Kinas intressen i Arktis	34
4 Kinas försvarspolitiska utveckling på 10-20 års sikt: tre scenarier	36
5 Källförteckning	39
6 Appendix	42

Förord

Föreliggande rapport är ett resultat av 2009 års arbete inom FoRMA/Omvärldsanalys. FoRMA är ett projekt som stöder Försvarsmaktens långsiktiga planering med metoder och analyser. Inom omvärldsanalysen studeras möjliga trender inom tre övergripande ämneskategorier: tema, aktörer och regioner. *Kinas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i ett 10- till 20-årsperspektiv* tillhör kategorin aktörer.

Syftet med rapporten är att beskriva möjliga trender, inte att göra förutsägelser. Rapporten kommer inom perspektivstudierna att utgöra grund för framtagning av scenarier. Dessutom kommer den att vara en del av den omvärldsanalys som beskrivs i de årligt utkommande PerP-rapporterna.

Projektet vill rikta ett särskilt tack till Sofia K. Ledberg vid Uppsala Universitet som granskat studien.

Åke Wiss

Projektledare FoRMA

1 Introduktion

När det kinesiska kommunistpartiet firade Folkrepubliken Kinas 60-årsdag den 1 oktober 2009 paraderades landets egentillverkade vapenarsenal, däribland 52 nya typer av vapensystem. Enligt militärens egen dagstidning, *Jiefangjun Bao* (PLA Daily), var militärparaden menad som en uppvisning av "partiets förmåga att styra och [Kinas] övergripande nationella styrka".¹ Kinas ledare ser det som en av militärens främsta uppgifter att försvara kommunistpartiets existens. Vid ett möte i Washington i juli 2009 nämnde Kinas vice utrikesminister Dai Bingguo att Folkrepubliken behöver värna om tre huvudsakliga intressen. Allra viktigast är att försvara det kinesiska systemet och statens säkerhet, d.v.s. kommunistpartiets överlevnad och den nationella sammanhållningen. För det andra ska statens suveränitet och territoriella integritet skyddas. Slutligen ska man verka för fortsatt ekonomisk och social utveckling.²

Kina har under de senaste åren tagit en allt större plats i världssamfundet, såväl inom ekonomi och politik som inom fred och säkerhet. En grundläggande faktor bakom denna utveckling är landets kraftiga ekonomiska tillväxt under det senaste decenniet. Med stöd av kommunistpartiets ekonomiska reformer har Kinas BNP växt med omkring 10 procent per år, vilket lett till omvälvande förändringar för landets befolkning och haft avgörande betydelse för Kinas internationella relationer. Den kinesiska ekonomiska expansionen har gett upphov till ett växande internationellt intresse för att investera i landet.

För att upprätthålla tillväxttakten har Kina behövt öka handeln med omvärlden. Detta har medfört att kinesiska investeringar inom industri, finans och naturtillgångar blivit en allt vanligare företeelse världen över. Kinas roll i det internationella samfundet präglas därmed i ökande grad av ett ömsesidigt beroende med omvärlden. Mot denna bakgrund strävar kommunistpartiet efter att etablera goda internationella relationer och har lyckats väl, tack vare en låg profil i utrikesfrågor och omvärldens behov av att ha vänskapliga band till Peking. Trots att bl.a. USA och EU har synpunkter på Kinas militära expansion och dess hantering av mänskliga rättigheter drar sig världens makter för att stöta sig med Peking.

Allt mer pekar mot att Kina idag håller på att utvecklas till en supermakt. Redan 1971 ersatte Kina Taiwan som en av de fem permanenta medlemmarna i FN:s

¹ Jiefangjun Bao [PLA Daily], *Zongzhengzhibu yinfa qingzhu xin Zhongguo chengli 60 zhou nian shoudu yuebing xuanchuan jiaoyu tigan* [Utkast för utbildning och extern kommunikation från Centrala militärkommissionens allmänpolitiska avdelning inför militärparaden i huvudstaden med anledning av 60-årsfirandet av det Nya Kinas grundande], 11 februari 2009

² State Department Press Releases And Documents (2009), *Closing Remarks for U.S.-China Strategic and Economic Dialogue - Officials discuss economic recovery, stability and nuclear proliferation*, 28 juli 2009

säkerhetsråd, delvis tack vare viktigt stöd från Afrika. Sedan dess har landet vunnit medlemskap i de mest inflytelserika internationella samarbetsorganen, såsom WTO (2001), Världsbanken och IMF (båge 1980). Medan USA sedan det Kalla krigets slut har varit världens enda egentliga supermakt, sker nu en gradvis maktförskjutning mot Kina. Denna utveckling har till stor del ekonomiska orsaker. Kinesiska bolag har gjort betydande investeringar såväl i närområdet som i andra världsdelar. I takt med att Kinas ekonomi växer ökar också det kinesiska inflytandet internationellt, och det allt större energibehovet påverkar dess relationer med omvärlden. Dessutom har Kinas köp av amerikanska statspapper gjort USA:s ekonomi alltmer beroende av Pekings välvilja. Samtidigt befinner sig den kinesiska statsledningen mitt i en process med att definiera sitt internationella engagemang.

Klart är att Kina har fått ett allt större intresse av att det råder stabilitet i omvärlden, eftersom det främjar landets ekonomiska utveckling. Detta är ett av skälen bakom Pekings beslut att öka sitt engagemang i FN:s fredsfrämjande insatser under de senaste åren. Genom att föra en militär dialog med andra länder, däribland USA, vill Peking ytterligare understryka att dess växande ekonomiska inflytande kombineras med ansvarstagande för att säkra regional och internationell fred.³

Samtidigt måste Kinas ledare fråga sig hur landet ska kunna fortsätta sin expansion utanför de egna gränserna utan att samtidigt skydda sina ekonomiska intressen med militära medel. På senare tid har denna frågeställning aktualiserats då det gäller åtgärder för att säkra oljetransporter till landet. Ett exempel är Kinas beslut i slutet av 2008 att låta sin flotta lotsa handelsfartyg genom Adenviken utanför Somalia, för att skydda dem från piratangrepp.

Det är dock inte helt oproblematiskt för Kina att skydda sina intressen utanför det egna territoriet, eftersom militär närvaro utomlands kan sända signaler som upplevs som hotfulla. Den stora osäkerhet som omgärdar Kinas framtida vägval, och då särskilt frågan kring hur Kina kommer att använda sig av sin växande militärmakt, leder till märkbar oro i omvärlden. Särskilt USA har genomgående beklagat bristen på transparens som man anser präglar Kinas militära ambitioner. Washington anser att den kinesiska försvarsmakten bör bli öppnare, eftersom en sådan utveckling skulle bidra till att minska risken för missförstånd som kan leda till kapprustning och ökad spänning i Kinas närområde.

Peking försöker bemöta sådan kritik och anstränger sig för att motverka den negativa bilden av dess militära modernisering. Genom återkommande officiella uttalanden och diplomatiska utspel om sina ambitioner att främja fred vill Peking

³ Kina avbröt i oktober 2008 de kontakter man hade på hög nivå med amerikansk militär. Detta skedde i protest mot att USA tecknat ett avtal med Taiwan om försäljning av vapen värt 6,5 miljarder dollar. Den bilaterala militära dialogen återupptogs dock i början av 2009.

tona ned bilden av Kina som ett potentiellt militärt hot mot omvärlden.⁴ Kinas ledare har lanserat en mängd begrepp som kan tolkas som en typ av doktriner eller politiska ledstjärnor. Zhu Rongji, som då var Kinas premiärminister, formulerade år 1999 konceptet *ansvarsfull stormakt* (*responsible great power, fuzeren de daguo*). Tanken bakom detta begrepp var att lansera idén om Kina som en ansvarstagande aktör inom ekonomiska och politiska frågor, med engagemang i fredsfrämjande åtgärder. Zhu introducerade konceptet i samband med att Kina började öka sin närvaro i FN-operationer.⁵

Ett annat av dessa begrepp är *fredligt uppåttstigande* (*peaceful rise, heping jueqi*), som lanserades av premiärminister Wen Jiabao i ett tal på Harvard-universitetet 2003. Idén med begreppet, enligt Wen, är att Kina är en uppåttstigande makt med fredliga ambitioner: Peking kommer inte att vara något hot mot omvärlden och Kina kommer inte att försöka skapa ett världsherravälde. Begreppet ändrades senare till fredlig utveckling (*peaceful development*) efter det att Peking insett att ordvalet "uppåttstigande" signalerade att Kina hade stormaktsambitioner.

Sedan 1998 publicerar Kina en vitbok vartannat år som redovisar landets försvarspolitik, nu senast för 2008 (publicerad i januari 2009).⁶ Detta försvarspolicydokument utgör ytterligare ett verktyg i Pekings ansträngningar att befästa bilden av Kina som en ansvarstagande stormakt. Bl.a. vill man visa på en ökande transparens i landets militära ambitioner. Samtidigt utgör vitböckerna en betydelsefull källa till information om det kinesiska strategiska tänkandet och de hot som Peking anser sig stå inför.

De ovan nämnda ansträngningarna är även ett viktigt led i Kinas arbete för att de vapenembargon som EU och USA har mot landet ska hävas. Kina siktar på att skapa en oberoende inhemsk vapenindustri med möjlighet att konkurrera internationellt och understödja behovet av militär modernisering. Kina saknar bl.a. teknologi för att utveckla motorer till jaktplan, som bl.a. Boeing tillverkar. Det finns även ett behov av satellitteknologi.⁷

Denna studie tar upp ett urval av Kinas viktigaste utrikesfrågor och presenterar ett antal scenarier för utvecklingen av dess försvarspolitik.

⁴ Den kinesiska militären består av tre delar: de tre vapengrenarna – armén, flottan och flygvapnet – den andra artilleristyrkan, och militärpolisens PAP.

⁵ Hellström, Jerker (2009) *Blue Berets Under the Red Flag: China in the UN Peacekeeping Regime*, FOI, juni 2009

⁶ För vitboken i sin helhet, se <http://www.china.org.cn/e-white/>

⁷ Intervju med May-Britt Stumbaum, Weatherhead Center for International Affairs Harvard University, 2 nov 2009

1.1 Syfte och metod

Målet med denna studie är att ge en övergripande bild av Kinas försvarspolitiska relationer med omvärlden och de intressen och potentiella hinder som styr Kinas agerande. Dessutom presenteras tre kortare scenarier för hur Kinas försvarspolitiska fokus kan komma att utvecklas på 10-20 års sikt. Kinas vitbok för försvarsmakten för år 2008, såväl i originaltext som i engelsk översättning, har utgjort grunden för analysen. Ett flertal fristående studier och artiklar har utgjort en betydande del av källmaterialet.

1.2 Avgränsning

Studien fokuserar på de försvarspolitiska aspekterna av Kinas internationella relationer. Kapitlet om Kinas internationella relationer begränsas till ett antal länder och världsdelar, och gör inte anspråk på att vara geografiskt heltäckande. Studien berör även vissa frågor som Kina anser vara inrikespolitiska angelägenheter men som har tydliga internationella implikationer, däribland Taiwanfrågan.

Vad gäller frågor kring Kinas militära uppbyggnad ger denna studie endast en översiktlig bild, och saknar följaktligen en detaljerad beskrivning av den kinesiska försvarsmaktens kapacitetsutveckling.

1.3 Disposition

I kapitel 2 presenteras Kinas vitböcker för försvarsmakten, där vitboken för år 2008 diskuteras i detalj. Kapitel 3 är en översikt av Kinas relationer med omvärlden, och berör eventuella försvarspolitiska implikationer. Baserat på dessa två kapitel presenteras i det avslutande kapitel 4 tre scenarier för Kinas försvarspolitiska utveckling på 10-20 års sikt.

2 Kinas försvarsmakt enligt vitböckerna

Den kinesiska regeringen har sedan 1998 publicerat sex vitböcker för Kinas försvarsmakt. I dessa vitböcker går det att få viss insikt i statsledningens strategiska tänkande och försvarsplanering. För att analysera dessa policypapper är det dock viktigt att hämta ytterligare information från fristående analyser. Språket i vitböckerna är nämligen överlag diplomatiskt vilket innebär att många frågor inte uttrycks i klartext. Utöver de officiella kinesiska uttalanden som bland annat görs i vitböckerna, saknas i stor utsträckning källor som redogör för den strategiska målsättningen bakom den militära uppbyggnaden och förmågeutvecklingen.

Den sjätte vitboken för den kinesiska försvarsmakten sedan 1998 ("China's National Defense in 2008") publicerades i januari 2009. I detta policypapper ges en skymt av det kinesiska strategiska tänkandet, och det är en presentation av Kinas strategiska utveckling som präglas av en tydligare självsäkerhet och transparens än i de tidigare vitböckerna. För det första är det tydligt att Kina inte längre nöjer sig med att stå vid sidan om i internationella frågor, utan ser sig som en central aktör. För det andra framhäver man att andra länder ska lita på att Kina lever upp till denna roll på ett ansvarsfullt sätt. Enligt vitboken är dess militära samarbeten och utbyten ett exempel på hur Kina deltar allt mer aktivt och konstruktivt i multilaterala frågor.

I 2008 års vitbok skildras Kina som en nyckelmedlem av världssamfundet. Detta sammanfattas i formuleringen *Kina behöver den övriga världen för att kunna utvecklas; och världen behöver Kina för att kunna nå framgång och stabilitet*. Detta gäller inte minst frågor av militär karaktär, där Kina spelar en allt större roll. Under de senaste åren har Kina till exempel ökat sitt stöd för FN:s fredsinsatser betydligt, till över 2 000 militäringenjörer, observatörer och annan personal i början av 2009 från knappt 100 vid det senaste sekelskiftet. Kina och Frankrike är de två länder bland de permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd som bidrar med mest personal till FN-insatser. Av amerikansk trupp som är engagerad i insatser utomlands tillhör färre än 100 FN-insatser. Kina ligger dock långt efter exempelvis Indien, som deltar med ca 10 000 man.⁸

Peking hoppas att dess stöd för fredsbevarande insatser kan ge tyngd åt argumentet att Kinas militära expansion är till nytta för omvärlden och att omvärlden inte ska känna sig hotad. Genom sitt alltmer aktiva deltagande i FN-insatser får Folkets befrielsearmé (People's Liberation Army, PLA) dessutom tillfälle till militär träning, vilket är viktigt eftersom man inte varit i krig sedan konflikten med Vietnam i början av 1979.

⁸ Hellström, Jerker (2009) *Blue Berets Under the Red Flag: China in the UN Peacekeeping System*, FOI, juni 2009

2.1 CNP – Kinas nationella styrka

Avgörande för Kinas syn på sin egen militärstrategiska potential och utveckling är det Peking kallar *övergripande nationell styrka* (*comprehensive national power*, CNP). CNP består av kvalitativa och kvantitativa variabler, gällande s.k. *soft power* och *hard power*, för att värdera och mäta Kinas makt gentemot andra stater och regioner. I den senaste vitboken konstateras att CNP har ökat betydligt. Kina upplever sig dock fortfarande ligga långt efter t.ex. USA och även efter Ryssland mätt i CNP.⁹ Detta motiverar Kina att öka sin politiska, ekonomiska och militära makt för att åstadkomma en mer multipolär global maktbalans. Kina måste med alla till buds stående medel garantera att den ekonomiska tillväxten fortsätter i hög takt och samtidigt öka försvarsbudgeten för att understödja moderniseringen av militären.

Kina prioriterar utvecklingen av flottan (och flygvapnet) framför armén, med målet att skydda den egna ekonomiska zonen och relevanta transportleder till sjöss. Detta har delvis att göra med att Kina löst ett antal gränskonflikter med sina västliga grannar och att hotet från Sovjet försvunnit, samtidigt som nya hot uppstått, vilka har medfört stora förändringar i den militära doktrinen. Marinstridskrafter fyller en viktig funktion för att begränsa USA:s närvaro i Östasien och Stilla havet och dess förmåga att försvara Taiwan. Kina har enligt vissa bedömningar uppemot 1600 missiler vars räckvidd gör dem till ett potentiellt hot mot Taiwan.¹⁰ Kina väntas inleda tillverkningen av sitt första hangarfartyg under 2009, även om detta projekt inte har bekräftats officiellt. Överlag utvecklar PLA en djuphavsflootta.¹¹

2.2 Upplevda hot

Av 2008 års vitbok framgår att säkerhetssituationen i Kina anses bli allt bättre och att samhället är ”stabilt och enat”. Även säkerhetssituationen i Asien och Stilla havet är överlag stabil, heter det. Ett flertal frågor som dominerat tidigare vitböcker, däribland Nordkoreas kärnvapenambitioner och Kinas instabila relationer med Japan och Taiwan, nämns inte alls eller ses inte som skäl till oro. Inte heller refererar vitboken till den problematiska situationen i Pakistan och Afghanistan. Det poängteras istället att situationen i Taiwan-sundet har förbättrats samt att det har skett framsteg i försvarsrelationerna med Japan.

Frågan om taiwanesiskt självstyre har sedan 2008 avtagit i betydelse då Nationalistpartiet (*Kuomintang*, *KMT*) med Ma Ying-jeou som president ersatte

⁹ Wang Ling (2006), *Guanyu zonghe guoli de cedu* [Om mätning av övergripande nationell styrka], *Shijie jingji yu zhengzhi* [World Economy and Politics], Vol. 6, 2006.

¹⁰ Phipps, Gavin (2009) *Taiwan appears sceptical about China's missile-reduction offer*, Janes.com

¹¹ Cui Xiaohuo och Peng Kuang *Navy chief lists key objectives*, China Daily, 16 april 2009.

självständighetsförespråkaren Chen Shui-bians DPP (*Democratic Progressive Party*) vid makten. Taiwans relationer med Folkrepubliken har därmed förbättrats avsevärt, vilket har minskat spänningen mellan länderna och markant minskat risken för en eskalering till väpnad konflikt.

Vitboken lyfter dock fram att det finns en ökande mängd faktorer som ger upphov till osäkerhet och instabilitet och att de globala utmaningarna ökar och att nya säkerhetshot fortsätter att uppstå. Bland de regionala hoten nämner vitboken en s.k. inringning, eller uppdämning (eng. *containment*), av Kina. Teorin är att främst USA strävar efter att begränsa Kinas försök att expandera utanför de egna gränserna. Under det Kalla kriget var detta USA:s strategi för att hålla det kommunistiska Kina i schack.

Samtidigt som Kina ser positivt på att intresset i världen för internationellt samarbete växer, anser man att det bör ske vissa förbättringar i det regionala samarbetet för att aktörerna ska kunna agera på ett koordinerat sätt.

USA:s vapenleveranser till Taiwan tas upp som ett särskilt allvarligt hot mot fred i Taiwansundet och utvecklingen av de kinesisk-amerikanska relationerna. USA identifieras tydligt som en ”osäkerhetsfaktor” i Stilla Havets region (På samma sätt beskriver Pentagon i sin senaste årliga rapport om Kinas militärmakt dess framtidsplaner som präglade av ”mycket osäkerhet”, särskilt vad gäller syftet med expansionen av den kinesiska militära makten).¹² Den kinesiska vitboken klargör att Kina kommer att opponera sig mot en expansion av militära allianser, såsom USA:s allians med Japan och i viss mån Sydkorea.

Kina anser sig samtidigt stå inför interna hot i form av ”splittring och sabotage” från separatistiska och fientliga krafter inom landet. Detta är en direkt syftning till situationen i västra Kina där man upplever hot i form av nationalistiska stämningar bland den uiguriska befolkningen i Xinjiang-regionen och frihetssträvanden i Tibet och andra tibetanska områden.

Ett antal incidenter har format PLA:s uppdrag under de senaste tjugo åren. Sedan PLA:s hårdhänta hantering av Tiananmen-protesterna 1989 har dess direkta ansvarsområde inte omfattat inrikes ordningsfrågor. I stället utvecklades Folkets beväpnade polisstyrka (People's Armed Police, PAP), men PLA har fortsatt att vara ytterst ansvarigt för inrikes säkerhet. PAP skapades till stor del genom truppförflyttningar från PLA. Enskilt under 1996 förflyttades t.ex. 14 hela divisioner från PLA till PAP. Under början av 1990-talet påverkades synen på PLA:s funktion till stor del av Kinas ekonomiska expansion och behov av att skydda ekonomiska intressen. Taiwanfrågan har varit av fortsatt stor vikt, vilket tydliggjordes då man konfronterades med USA under krisen i Taiwansundet 1996. Natos bombning av Kinas ambassad i Belgrad 1999 och kollisionen mellan ett kinesiskt jaktplan och ett rekognoseringsplan från den amerikanska flottan

¹² Pentagon (2009) *Military Power of the People's Republic of China* 2009, s. 28

2001 har bidragit till att forma PLA:s syn på omvärlden och att poängtera dess behov av modernisering.¹³

2.3 Åtgärder för att bemöta upplevda hot

Kina anser sig vara ekonomiskt, vetenskapligt och militärt underlägset världens ”utvecklade länder”, enligt vitboken. Därför ska man till år 2020 ha gjort ”stora framsteg” inom vad man kallar *informationisering*¹⁴, för att komma i paritet med utvecklade militärmakter i mitten av 2000-talet. Vad man syftar på här är nätverkscentrisk krigföring, alltså att tekniska framsteg och datorisering ska ge Kina möjlighet till avancerad nätverksbaserad informationsöverföring. För att komma dit ska Kinas försvarsmakt följa exemplet från västerländska militära makter och satsa på teknisk utveckling enligt en trestegsplan. Enligt planen ska Kina 1) lägga en stabil grund för förmågeutvecklingen till 2010, 2) göra stora framsteg till 2020 och 3) vara kapabelt att segra i informationsbaserad krigföring till mitten av 2000-talet.

Kina ska kunna genomföra militära aktioner i sin nära omgivning mot sofistikerade motståndare genom att bygga en stridskraftsstruktur som är ”lämplig för att vinna lokala krig under informationiserade förhållanden”.¹⁵ Med detta menas att Kina ska kunna förhindra att USA går vinnande ur konflikter i Kinas närhet, främst avseende Taiwan men även på längre avstånd då den militära utvecklingen och teknologin blivit tillräckligt avancerad.

Vitboken identifierar ett antal tillvägagångssätt för att nå detta mål:¹⁶

- Fokus på offensiv och defensiv elektronisk krigföring.
- Förbättrad örlogskapacitet för integrerade offshore-operationer, strategiskt avskräckande och strategiska motattacker.
- Nya typer av landbaserade robotar.

Samtidigt utmålås Kina i vitboken som ett land att räkna med i regionen, och eventuellt även globalt: Flygvapnet ska övergå från rent defensiva operationer till ”strategisk projicering”, medan armén ska gå från att vara en regional försvarsmakt till att ha en ”trans-regional mobilitet”.

¹³ Crane, Keith m.fl. (2005) *Modernizing China's military: opportunities and constraints*, RAND Corporation, s. 195

¹⁴ D.v.s. utveckling av informationsbaserad krigföring

¹⁵ China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*, II: National Defense Policy, Nedladdat den 25 november 2009 från http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227.htm

¹⁶ China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*, III: Reform and Development of the PLA

Kinesiska ledare och militära befattningshavare har sagt att uppbyggnaden av PLA delvis är avsedd för att angripa Taiwan, men också för att förbättra kustbevakning och för att patrullera farleder.¹⁷ Detta berörs dock inte i vitboken för 2008, där det i stället konstateras att "separatistiska krafter för 'Taiwans självständighet'" har "omintetgjorts".¹⁸ Samtidigt fortsätter Peking att skaffa sig nya landbaserade kärnvapenbestyckade interkontinentala ballistiska robotar (ICBM) och kärnkraftsdrivna ubåtar med kärnvapen, och har även ambitioner att bygga hangarfartyg.¹⁹ Allt detta tyder på en målsättning att ge PLA en avskräckande kapacitet utanför sin kust, eller åtminstone visa upp en trovärdig och kapabel militär makt för omvärlden och den egna befolkningen. Överlag har Kina ambitioner att spela en allt större global roll.

Pentagons bedömning är att Kina ännu inte har förmågan att genomföra ett framgångsrikt angrepp på Taiwan. Trots att Kinas luftvärn bl.a. kan hota flygplan över större delar av Taiwans territorium skulle de kinesiska styrkorna inte kunna hävda sig mot ett amerikanskt ingripande.²⁰ En viktig svaghet hos PLA är bristen på förmåga till koordinering och samverkan såväl mellan större förband, mellan olika vapenslag (s.k. *joint operations*) och mellan olika militärregioner. Detta är ett huvudfokus i det pågående moderniseringsarbetet.

Det blir allt mer viktigt för PLA att utveckla en förmåga att bedriva elektronisk krigföring och informationskrigföring. Kina har under de senaste åren gjort stora framsteg i utveckling av offensiva kärnvapen-, rymd- och cyberkrigsföringsförmågor.²¹

Kinas strategiska avskräckningsförmåga har varit sårbar och baserats på ICBM med flytande bränsle som avfyrats från fasta platser. Sedan 2000 har Kina dock utvecklat en mer överlevnadsduglig och flexibel strategisk kärnvapenstyrka, såväl på land som till sjöss. Beslutet om en sådan modernisering togs dock redan i mitten av 1980-talet. Pentagon anser att Kina skulle kunna åsamka de flesta amerikanska städer betydande skada med hjälp av dessa vapensystem.²² Fokus för Kinas militär ligger dock idag troligtvis på att förhindra taiwanesisk självständighet, genom s.k. anti-access/area denial-förmåga.²³ Samtidigt skapas en bas för insatser utanför Kinas närområde.²⁴

¹⁷ Crane, Keith m.fl. (2005) *Modernizing China's military: opportunities and constraints*, RAND Corporation, s. xxii

¹⁸ China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*, I: The Security Situation

¹⁹ Saiget, Robert J. *China confirms intent to build aircraft carrier: reports*, AFP, 23 mars 2009

²⁰ Pentagon (2009) *Military Power of the People's Republic of China 2009*, s. 44

²¹ Ibid., s. 24

²² Ibid., s. VII

²³ D.v.s. kapaciteten hos militären att hålla andra länders militär utanför ett visst område.

²⁴ Ibid., s. 20

Kinas modernisering av militären sker med särskilt fokus på flottan. Flottan ska i ett första steg ha kapacitet att verka inom den första ökedjan, d.v.s. de öar som sträcker sig från Japan i norr via Taiwan till Filippinerna i söder. I ett andra steg ska man utveckla en regional flotta som når den andra ökedjan, inklusive Guam och Indonesien. Enligt Pentagons bedömning finns ambitioner att i ett tredje steg även nå bortom den andra ökedjan.²⁵

2.4 Kärnvapen

Vitboken ger inte mycket ny information om Kinas kärnvapenarsenal. Till skillnad från den föregående vitboken (2006) ägnas emellertid ett helt kapitel åt den Andra artilleristyrkan, som bland annat ansvarar för nukleära motattacker och precisionsanfall med konventionella missiler. Andra artilleristyrkan sorterar direkt under centrala militärkommissionen, och inrymmer såväl konventionella som kärnvapenbestyckade robotar. I kapitlet upprepas Kinas policy om ”ingen förstaanvändning” och man utlovar en ”resolut motattack mot fienden” om Kina skulle anfallas med kärnvapen.

2.5 Militärbudget

Sedan 1990 har Kinas officiella försvarsbudget ökat med tvåsiffriga procenttal varje år.²⁶ Under 1999-2008 motsvarade ökningen av Kinas militära utgifter mer än en tredubbling i lokal valuta.²⁷ Därmed är Kina det land som har näst högst försvarsutgifter i världen, efter USA. Bakom den ökande försvarsbudgeten ligger en omfattande omstrukturering och uppbyggnad av Kinas militär, som i sin tur baseras på den hotbild som Kina anser sig stå inför. Enligt Kinas försvarsvitbok för 2008 uppgick försvarsutgifterna under 2007 till totalt 355 miljarder renminbi (RMB) eller 50,7 miljarder USD²⁸, tämligen jämnt fördelade på personal, träning/underhåll och utrustning.²⁹ Den officiella försvarsbudgeten för 2009 uppgår till 481 miljarder RMB (68,7 miljarder USD), vilket motsvarar en ökning på 14,9 procent från 2008 års 418 miljarder (59,7 miljarder USD).³⁰

Den officiella budgeten saknar dock en del utgifter, och inkluderar bland annat inte kostnader för vapenköp utomlands. För 2008 visar SIPRI:s beräkningar på att den faktiska budgeten kan vara drygt 40 procent större än Kinas officiella siffra. Pentagon utgår ifrån att Kinas faktiska militära utgifter är uppemot tre gånger högre än den officiella siffran.

²⁵ Ibid., s. 28

²⁶ För historiska data och prognoser, se diagram i slutet av denna studie.

²⁷ Beräkning baserad på siffror ur SIPRI Arms Transfers Database.

²⁸ Beräkning baserad på valutakursen 1 USD=7,0 RMB

²⁹ China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*.

³⁰ People's Daily Online (2009) *Jinnian zhongguo guofang yusuan wei 4806.86 yi yuan zengzhangli wei 14.9%* [Kinas nationella försvarsbudget 480,686 miljarder yuan i år, en ökning med 14,9%], 4 mars 2009.

Fig. 1 Kinas försvarsbudget 2008

Beräkningar utifrån den officiella försvarsbudgeten för 2008	
Försvarsbudget:	418 miljarder RMB
Försvarsutgifternas andel av BNP:	1,4 % (BNP: 30 067 miljarder RMB)
Försvarsutgifter per invånare:	322 RMB (1,3 miljarder invånare)
Försvarsutgifter per km ² :	44 RMB (9 569 901 km ²) ³¹
Beräkningar utifrån SIPRI:s uppskattningar av 2008 års budget	
Försvarsbudget:	590 miljarder RMB
Försvarsutgifternas andel av BNP:	2,0 %
Försvarsutgifter per invånare:	454 RMB
Försvarsutgifter per km ² :	62 RMB

Kapitlet om Kinas militärbudget i vitboken för 2008 verkar främst vara menat att dämpa eventuell oro för landets snabbt ökande militära utgifter. Bl.a. påpekas att de (officiella) militära utgifternas andel av Kinas BNP endast var 1,4 procent 2007, jämfört med mindre än 1 procent 1997. Denna ökning är dock anmärkningsvärd med tanke på den höga BNP-tillväxten under samma period.

Vitboken inkluderar jämförelser med försvarsutgifter för andra länder och trycker särskilt på att Kina ligger långt efter USA i detta hänseende. Det hävdas även att Storbritannien har högre militära utgifter än Kina. Emellertid har USA och Kina världens största försvarsbudgetar, räknat i köpkraftsparitet.³²

Det är troligt att Kinas försvarsutgifter ökar till omkring 185 miljarder dollar till 2025, enligt en studie genomförd av RAND Corporation 2005. Detta skulle motsvara en ökning med över 100 miljarder dollar jämfört med RAND:s beräkning av 2003 års försvarsbudget³³ (För tabeller över utvecklingen av Kinas militärbudget, se Appendix). Hur Kinas försvarsbudget utvecklas framöver beror dock delvis på landets ekonomiska utveckling i stort.

Kina siktar på att skapa en oberoende inhemsk vapenindustri med möjlighet att konkurrera internationellt och understödja behovet av militär modernisering. Den

³¹ CIA World Factbook

³² Davies, Andrew (2009) *A view of China's Defence White Paper* Australian Strategic Policy Institute, 24 mars 2009

³³ Crane, Keith m.fl. (2005) *Modernizing China's military: opportunities and constraints*, RAND Corporation. Beräkningarna baseras på en kombination av marknads- och köpkraftsparitet och 2001 års dollarkurs

kinesiska försvarsindustrin genomgick betydande reformer under 1990-talet, och i slutet av decenniet har Kina t.ex. börjat tillverka allt mer avancerade flygplan, inklusive attackplan. Flygplansmotorer importeras dock fortfarande.³⁴

2.6 Rustning

Vitboken nämner en tilltagande vapenrustning i "vissa regioner", som man anser innebär stora utmaningar för internationell vapenkontroll och ickespridningsansträngningar. I norra Asien kommer dock ingen militärmakt i närheten av Kinas fyrdubbling av militära utgifter under det senaste decenniet. Sydkorea, som är det land i regionen som har expanderat näst mest under denna period, har ökat sina utgifter med 30 procent. Japan begränsar sina försvarsutgifter till 1 procent av landets BNP.

Tabell 1. Bilateral och multilateral militärövning 2007-2009, arrangerade av Kina eller med kinesisk närvaro³⁵

2007

"AMAN 2007", Arabiska havet. Multilateral maritim övning ledd av Pakistan (deltagande från Bangladesh, Frankrike, Italien, Malaysia, Pakistan, Storbritannien och USA samt Turkiet)

Den andra WPNS (West Pacific Naval Symposium), flottövning, Singapore.

"Strike 2007", Guangzhou (Kina). Arméövning med Thailand. (Fokus på närstrid och undervattensoperationer enligt Pentagon)

"Peace Mission 2007", Xinjiang (Kina). Kontraterrorismövning med SCO-länderna³⁶

Sjöräddningsövning med Australien och Nya Zeeland i Tasmanska havet.

"Hand-in-hand 2007", Kunming (Kina). Kontraterrorismövning med Indien.

2008

"Strike 2008", Chiang Mai (Thailand). Arméövning inom Special Operations med Thailand. (Fokus på närstrid och undervattensoperationer enligt Pentagon)

"Hand-in-hand 2008", Belgaum (Indien). Kontraterrorismövning med Indien.

2009

"Peace Mission 2009", nordöstra Kina. Kontraterrorismövning med Ryssland.

³⁴ Ibid., s. 142

³⁵ China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*.

³⁶ SCO består av Kina, Ryssland, Kazakstan, Uzbekistan, Kirgizistan och Tadzjikistan.

3 Kinas internationella relationer, relevanta försvars- och säkerhetsfrågor

Under Hu Jintaos pragmatiskt inriktade ledarskap har Kina avstått ifrån att identifiera fiender och vänner inom ramen för sina internationella relationer. Istället har man fokuserat på att utrikesrelationerna ska vara relevanta för Kinas moderniseringsambitioner.

Att åstadkomma goda relationer med USA och andra viktiga makter är nyckelfrågor i Kinas utrikespolitik. Därför anstränger sig Peking för att bygga ett nätverk av s.k. strategiska partnerskap med i princip alla viktiga makter och regionala block. Genom detta nätverk strävar man efter att skapa en multipolär och balanserad värld där alla parter samarbetar. Partnerskapen ses av Peking som officiella bekräftelser på att parterna värderar varandras betydelse, vilket i sin tur betyder att partnern erkänner att Kinas utveckling mot att bli en stormakt är legitim. För att främja goda bilaterala relationer ska parterna tygla sina meningsskiljaktigheter och betona de intressen som är gemensamma, vilket Peking poängterar ofta. I praktiken har dock vart och ett av Kinas strategiska partnerskap sin särskilda dynamik.

Kina har hittills ingått strategiska partnerskap med bland andra följande länder och regionala organisationer: Ryssland, Frankrike, USA, Storbritannien, ASEAN, EU, Sydafrika, Kanada, Brasilien, Indien, Mexiko och Japan. Indonesien, Pakistan och Sydkorea hör till de länder som i skrivande stund är i färd med att etablera strategiska partnerskap med Kina.

Bland de säkerhetspolitiska frågor som röner störst uppmärksamhet i Peking är problematiken kring Taiwan och territoriella tvister i Öst- och Syd kinesiska havet av särskild vikt.³⁷ Alla dessa tvister är betydande symbolfrågor för de inblandade länderna. Ögruppen Senkaku/Diaoyu och Spratly-öarna (*Nansha qundao*) har dessutom stora utforskade gas- och oljefyndigheter. Taiwan har ett viktigt geostrategiskt läge, men även nationell stolthet förklarar Kinas anspråk på ön. Från Taiwan kan Kinas flotta få tillgång till Stilla havet, vilket skulle lösa betydande operativa problem för PLA.

Överlag är Kinas försvarsstrategi allt närmare sammanlänkad med dess energipolitik, vilket bl.a. förklaras av det skriande oljebehovet från Kinas snabbt växande industri- och transportsektorer. Kina gick från att vara en nettoexportör av olja till att bli nettoimportör 1993, passerade Japan som världens näst största oljekonsument 2003, och kvalade in som den näst största importören av råolja 2007. Kina förlitar sig dock på kol som råvara för omkring 70 procent av sin energianvändning, medan oljan utgör cirka 20 procent av konsumtionen.

³⁷ Taiwan, som av Kina ses som en inrikesfråga, tas här upp under rubriken 'Relationer till USA'.

Resterande cirka 10 procent utgörs bl.a. av vattenkraft och naturgas. Ungefär hälften av oljan importeras.

Kinas ökande behov av naturresurser har gjort det allt viktigare för landet att skydda de internationella transportvägarna, vilket även särskilt rör energileveranser. Huvuddelen av Kinas importerade olja transporteras till landet från Mellanöstern och Afrika via Malackasundet och Lombok- och Makassarsunden (se kartor i appendix). Därmed gör Peking stora ansträngningar för att garantera säkra transporter genom kritiska sjöfartsleder i Arabiska havet, Indiska oceanen och Sydkinesiska havet. I början av 2009 rön dessa ansträngningar stor uppmärksamhet då Kinas flotta anslöt sig till operationer för att skydda handelsfartyg från pirater i Adenviken utanför Somalias kust. Även i Malacka- och Sundasunden är Kina alltmer aktivt.

En intern Pentagon-rapport från 2004 lanserade idén att Kina bygger upp en militär närvaro från Mellanöstern via Sydasien för att skydda energitransporter.³⁸ Enligt denna teori, kallad *Pärlbandet* (String of Pearls), är Kinas investeringar i hamnen i Gwadar, Pakistan, avsedda för att möjliggöra bättre bevakning av trafiken mellan Hormuzsundet och Arabiska havet. Av samma skäl skulle Kina motiveras att bygga ut hamnar i fyra andra länder – Bangladesh, Burma, Kambodja, och Thailand – samt närvaro i Sydkinesiska havet. Pentagon har på senare år kommit att se teorin om Pärlbandet som mindre trolig. Kina har utvecklat nära politiska och militära förbindelser med de berörda länderna, men det ska troligen inte ses som en del av en större energisäkerhetsstrategi.³⁹

Peking oroas även av att instabilitet i Kinas närområde ska spilla över gränserna och därmed hota landets sociala stabilitet och ekonomiska välbefinnande. Därför följer Kina utvecklingen i bl.a. Taiwan, Nordkorea, Afghanistan och Pakistan särskilt nära. Om det skulle ske större politiska förändringar i Centralasien eller Nordkorea, om relationerna med Japan skulle försämrats, eller om det uppstår hinder för transporter av naturresurser till landet kan Kina tvingas att agera militärt.

Genomgången av Kinas internationella relationer i detta kapitel är ordnad geografiskt och inleds med grannländerna i Asien. Därefter följer Ryssland och Centralasien, Mellanöstern, Afrika, USA (inklusive Taiwan), Latinamerika, Europa och Arktis.

³⁸ Rapporten, med titeln *Energy Futures in Asia*, är inte allmänt tillgänglig men har citerats i bl.a. Gertz, Bill (2005) *China builds up strategic sea lanes: Out to protect energy sources*, The Washington Times, 18 januari 2005; Se även Glain, Stephen (2004) *Yet Another Great Game; Beijing's aggressive petrodiploacy in Africa has put it on a collision course with Washington*, Newsweek, 20 december 2004.

³⁹ Samtal med tjänsteman vid Pentagon, september 2009.

3.1 Relationer till Öst- och Sydasien

Japan

Det finns betydande olösta problem i relationen mellan Kina och Japan, som har aktualiserats vid ett flertal tillfällen under de senaste åren och tros bromsa ansträngningar från bägge sidor att åstadkomma förbättringar. De instabila relationerna grundlades till viss del under 1990-talet, efter att deras gemensamma fiende Sovjetunionen kollapsat. Samtidigt som Japans ekonomi fortsatte att dala transformerades Kina till en global tillväxtmotor. Under Junichiro Koizumis tid som Japans premiärminister (2001-2006) dominerades relationen av ömsesidig misstänksamhet och skepsis. Delvis berodde det spända läget på Japans hantering av vissa historiska symbolladdade frågor. Koizumis återkommande besök till helgedomen Yasukuni, som bl.a. hedrar japanska krigsförbrytare, var ett sådant exempel. Situationen förvärrades även av territoriella tvister i Östkinesiska havet och anti-japanska demonstrationer i Kina, som i grunden var ett uttryck för historiskt rotad antipati mot Japan. Kineserna anser att Japan inte har bett om ursäkt för krigsförbrytelser på 1930- och 40-talen. Även om relationen mellan länderna har förbättrats på senare år är det främst det ekonomiska samarbetet som har utvecklats nämnvärt – på den säkerhetspolitiska arenan kvarstår ett ömsesidigt misstroende.

Som USA:s främsta allierade i Östasien känner sig Japan direkt hotat av Kinas militära uppbyggnad. Detta leder till att Japan strävar efter att öka sin komparativa förmåga. USA vill behålla Japan som sin säkerhetspolitiska skyddssling, och ska därför försvara landet mot eventuella angrepp, om nödvändigt med kärnvapen. Av stor vikt för relationerna mellan Japan och Kina är två olösta territoriella tvister, som redovisas nedan (se även Appendix, fig. 2, 4 och 5).

Den ena av dessa två rör den lilla ögruppen Diaoyutai/Senkaku⁴⁰, nordost om Taiwan i södra delen av Östkinesiska havet. Även Taiwan gör anspråk på denna ögrupp. Samtliga parter är medvetna om att den som eventuellt går vinnande ur tvisten kommer att kunna hävda sin rätt till områden som potentiellt är rika på gas, olja och mineraler. Kinas anspråk på Diaoyutai är nära förknippade med dess anspråk på Taiwan.

Den andra gäller gasfältet Chunxiao (Shirakaba på japanska) i Östkinesiska havet. Tokyo anser att gasfältet är beläget på japanskt territorium, alltså på den japanska sidan om gränslinjen mellan länderna. Peking å sin sida hävdar att gränslinjen löper längsmed kontinentalsockeln, där Chunxiao är beläget. China National Offshore Oil Corporation (CNOOC) började utvinna naturgas i området 2006. Under 2008 tecknades ett avtal mellan länderna som gav japanska företag rätten att investera i ett gemensamt gasprojekt i Chunxiao.

⁴⁰ Ögruppen kallas Senkaku på japanska, medan den engelska benämningen är Pinnacle Islands.

I och med att behovet av naturresurser ökar i Kina och Japan kommer det att bli allt viktigare för parterna att enas kring dessa två frågor.

Koreahalvön

Kina gör stora ansträngningar för att förhindra förändringar i status quo på Koreahalvön. Nord- och Sydkorea befinner sig formellt i krig och situationen förvärrades sommaren 2009, bl.a. efter att Pyongyang meddelat att stilleståndsavtalet mellan länderna inte längre gällde.

Nordkorea är helt beroende av Kinas leveranser av bränsle och förnödenheter, vilket har blivit alltmer tydligt under senare år. Handeln mellan Kina och Nordkorea nådde rekordnivåer under 2008, enligt sydkoreansk statistik. Den bilaterala handeln, som karaktäriseras av ett betydande handelsunderskott för Nordkoreas del, har ökat från 33 procent av Nordkoreas totala handelsvolym 2003 till 73 procent 2008. Kina är även Sydkoreas största handelspartner.

Kina är också en av nationerna i de s.k. sexpartssamtalen som har haft som mål att hantera Nordkoreas kärnvapenambitioner. Vissa framsteg i samtalen har följts av återkommande bakslag, vilket enligt kinesiska observatörer är ett tecken på att Peking inte kan utöva något betydande inflytande på Pyongyang. I april 2009 meddelade Pyongyang att man inte ämnade delta i fortsatta samtal och avser att åter bygga upp kärnkraftverket i Yongbyon.

Kinas stöd till Nordkorea har direkt säkerhetspolitisk anknytning: utan detta stöd finns stor risk för att landet kollapsar. Befolkningen skulle drabbas hårt av en sådan utveckling, som skulle leda till omfattande flyktingströmmar. Detta skulle även kunna bli resultatet av ett eventuellt militärt angrepp, vilket föranleder Kinas motstånd till att frånga diplomatiska ansträngningar som medel att lösa den spända situationen.

Kina ser även en risk för att ett enat Korea skulle kunna få ett betydande inflytande i regionen, eventuellt med USA som nära säkerhetspartner. Enligt vissa observationer skulle en sådan utveckling även kunna bidra till att Kinas ekonomiska inflytande minskar i regionen. Således finns troligtvis få skäl för Peking att uppmuntra ett enande av Nord och Syd.

Relationen mellan Kina och Nord- och Sydkorea belastas även av ett antal territorialtvister. En av dessa avser Gula havet, närmare bestämt i Kunsan-sänkan och Västkoreabukten mellan Kina och Koreahalvön. De tre länderna har aldrig enats om en maritim gräns, vilket är orsaken till den omtvistade havsbotten i området. I floderna Yalu (Amnok på koreanska) och Tumen (Tuman) på gränsen mellan Nordkorea och Kina finns även öar som bägge länder gör anspråk på. För Kina har dessa gränstvister långt ifrån samma dignitet som exempelvis tvisten med Japan kring Diaoyutai/Senkaku.

Indien

Utvecklingen i relationerna mellan Kina och Indien kommer att ha avgörande betydelse för Asien och ha tydliga implikationer för övriga världen under en överskådlig framtid. Förhållandet mellan de båda snabbt växande makterna, där en tredjedel av jordens befolkning hör hemma, är i mångt och mycket beroende av utvecklingen av ländernas relation till Pakistan. Kina vill upprätthålla en maktbalans med Indien, där Pakistan spelar en stor roll.

Länderna inledde ett strategiskt partnerskap 2005 och den bilaterala handeln har åttafaldigats till närmare 40 miljarder dollar mellan 2001 och 2007. På detta plan ger förhållandet mellan Kina och Indien intryck av att förbättras. De bägge länderna, som var i gränskrig senast 1962, visar dock fortsatt stor misstänksamhet mot varandras strategiska avsikter. Kina har genom sina goda relationer med Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh och Burma, fått en alltmer ansträngd relation till Indien. Kina visade sitt motstånd mot ett starkare Indien bl.a. under hösten 2008, då det försökte hindra Indien från att teckna ett kärnkraftsavtal med USA. Friktionen mellan länderna tros fortsätta i och med olösta territoriella dispyter⁴¹, Kinas ansträngningar för att konsolidera sin kontroll över Tibet, och Indiens ökande inflytande i Asien. Inga större framsteg har gjorts i förhandlingar om omtvistade gränsdragningar mellan Indien och Kina.⁴²

Kina och Indien är två av världens snabbast växande energikonsumenter, vilket innebär potential för intressekonflikter, men även kan motivera bilateralt samarbete. Gemensamma energiintressen kan t.ex. föranleda samarbete mellan länderna kring leveranssäkerhet i Arabiska havet. Många indiska analytiker oroas av att Indiens grannländer knyts allt närmare Kina.⁴³ Denna oro får näring av de strategiska faciliteter vid hamnar i Burma, Bangladesh, Sri Lanka och Pakistan som Kina är i färd med att etablera för att garantera säkra oljetransporter, enligt Pentagon. Kina har omfattande biståndsprogram för dessa länder. Kinas biståndspolitik ifrågasätts dock av såväl Indien som USA och andra västländer för att inte försöka åtgärda lokala förhållanden för mänskliga rättigheter och demokrati. Kina ökar även sitt militära stöd till länderna ovan.

Samtidigt har Kina och Indien anordnat gemensamma militärövningar vid ett flertal tillfällen under de senaste åren (se tabell under *Militärövningar* i föregående kapitel), som kan bidra till ömsesidigt förtroende och transparens, och därmed minskar risken för gränskonflikter. Kina oroas dock av det omfattande militära samarbetet mellan Indien och USA, som har hållit ett 50-tal

⁴¹ Indien och Kina har konkurrerande anspråk på delar av gränsområdena mellan länderna, såsom Arunachal Pradesh i sydöstra Tibet.

⁴² Se t.ex. Wonacott, Peter (2009) *India, China Talk About Border Amid Rising Tensions*, The Wall Street Journal, 10 augusti 2009

⁴³ Se t.ex. Khurana, Gurpreet S. (2008) *China's 'String of Pearls' in the Indian Ocean and Its Security Implications*, Strategic Analysis, 32:1, s. 1-39

gemensamma militärövningar sedan 2002. Indien förlitar sig alltmer på USA som leverantör av avancerade stridsmedel för sitt ambitiösa militära moderniseringsprogram.

Frågor som rör klimatsäkerhet kan komma att få allt större betydelse för relationerna mellan Kina och Indien, och få säkerhetspolitiska konsekvenser. Fyra av världens tio största floder har sitt ursprung på Tibetplatån och vattnet från Himalaya är vitalt för jordbruket i länder såsom Indien och Pakistan. Kinas planer på att leda om floden Brahmaputra till Gula floden riskerar att ytterligare förvärra situationen för Indien, som redan idag har en betydande vattenbrist.⁴⁴

Pakistan/Afghanistan

Kinas relationer med Afghanistan och Pakistan är nära förknippade med Pekings ekonomiska tillväxtstrategi. På grund av detta är det i Kinas intresse att främja regional stabilitet samt kinesisk tillgång till lokala resurser och transportleder. Kinas nära relation till Pakistan begränsar Indiens möjligheter att spela en större roll i regionen. Kina önskar även stabilitet i Afghanistan eftersom det skulle ge Pakistan bättre möjligheter att fokusera på Indien inom ramen för sin säkerhets- och försvarspolitik. Kina oroas även av att extremister från denna region skulle komma att förflytta sig till nordvästra Kina och påverka den uiguriska befolkningen.

Pakistan

Efter mer än 50 år av politiska och militära förbindelser ser Kina Pakistan som sin främsta partner i Sydasien. Relationerna mellan länderna grundmurades under 1960- till 1980-talet, med början 1962 i och med gränskriget mellan Indien och Kina. Sedan det andra kriget mellan Indien och Pakistan 1965 har det varit en hörnsten för Islamabad utrikespolitik att verka för goda relationer med Peking.

Kina har betydande investeringar i Pakistan, vilket bidrar till Pekings stora fokus på säkerhetssituationen i landet. Först och främst är Kinas intressen i Pakistan av strategisk natur. Kina har en väletablerad militär relation till Pakistan, som omfattar gemensamma militärövningar, handel med krigsmateriel och försvarsindustriellt samarbete. Kina bidrog med materiel, teknik och vetenskaplig expertis till Pakistans kärnvapenprogram under 1980- och 1990-talen och är idag den ledande leverantören av konventionella vapen till Pakistan. Mellan 1990 och 2008 var Pakistan det land som köpte mest vapen från Kina, motsvarande 33 procent av Kinas totala vapenexport. Iran var näst störst, med 18 procent av vapenexporten, följt av Burma med 14 procent.⁴⁵ Medan USA periodvis har riktat sanktioner mot Kina har Peking genomgående och fortlöpande delat sig av kärnkraftsteknologi till Pakistan.⁴⁶ Vid president Zardaris statsbesök 2008

⁴⁴ South China Morning Post (2009) *The Bottom Line*, 19 augusti 2009

⁴⁵ Beräkningar baserade på siffror ur SIPRI Arms Transfers Database.

⁴⁶ Se t.ex. Afridi, Jamal (2009) *China-Pakistan Relations*, Council of Foreign Relations, 20 augusti 2009.

utlovade Peking hjälp med att bygga två nya kärnkraftsreaktorer. Något som gör stödet från Kina särskilt attraktivt för Pakistan är att det i motsats till biståndet från USA inte är knutet till krav på eftergifter i form av demokratiska reformer.

Pakistan är kanske främst viktigt för Kina i och med sin roll som begränsande faktor för Indiens expansion, men utgör även en betydande länk mellan Kina och Sydasien/Indiska oceanen och Mellanöstern. I början av 2002 började man bygga hamnen i Gwadar i sydvästra Pakistan, som skulle kunna ha stor strategisk vikt som en beståndsdel i det som Pentagon har kallat *Pärlbandet* (se 3.0). Biståndsmedel från Kina finansierar huvuddelen av hamnprojektet. Enligt vissa bedömningar är Kinas intresse av Gwadar en reaktion på USA:s etablering av baser i centrala, södra och västra Asien. Genom dessa baser ökar möjligheterna betydligt för USA att begränsa oljeleveranser till Kina.

Afghanistan

Kina har såväl ekonomiska som strategiska intressen i Afghanistan. Bland annat har Kina utvecklat en betydande del av landets infrastruktur. Under 2008 gjorde Kina den största direktinvesteringen i Afghanistans historia genom att köpa en andel i Aynak, ett av världens största kopparfält. Investeringen i Aynak, som ligger strax söder om Kabul, uppgick till ca 3,5 miljarder dollar. Enligt vissa bedömningar kan denna investering bli värd 88 miljarder dollar, vilket skulle kunna ge Kabul omkring 400 miljoner dollar i årliga intäkter, motsvarande mer än hälften av den nuvarande årliga statsbudgeten.⁴⁷ De främsta konkurrenterna var bolag från USA och Ryssland, alltså de länder som tävlar mest med Kina om ekonomiskt inflytande i regionen.

Relationerna mellan de bägge länderna har varit goda sedan 2001. Inte minst spelar Afghanistan en viktig roll som transitland mellan Kina, Mellanöstern och Pakistan.

I ekonomiskt hänseende har Afghanistan dock varit en relativt perifer stat för Peking fram till 2006, då president Karzai öppnade upp för utländska investeringar i landets råvarusektor. Kina har visat större intresse för investeringar i Sibirien, Centralasien, Pakistan och Sydostasien, men dess fokus på Afghanistan väntas öka under kommande år. Afghanistan har oexploaterade olje- och naturgasreserver i de norra provinserna, samt guld-, koppar- och järnmalmsfyndigheter i de relativt stabila norra och nordvästra områdena. Denna goda tillgång på naturresurser ska ses mot bakgrund av Kinas långsiktigt ökande efterfrågan på bland annat järnmalm, koppar och naturgas.

⁴⁷ Norling, Nicklas (2008) *The emerging China-Afghanistan relationship* CACI Analyst, 14 maj 2008

ASEAN⁴⁸

Kina är en s.k. fullvärdig dialogpartner till ASEAN sedan 1996 och har bland annat tecknat ett avtal med organisationen om samarbete kring icke-traditionella säkerhetsfrågor. Peking har även etablerat ett bredare militärt samarbete med ASEAN. Kina är en viktig leverantör av krigsmateriel till flera ASEAN-länder, bl.a. Burma och Thailand.⁴⁹

Kina har olösta territorialtvister med ett antal ASEAN-länder. Bl.a. gör Vietnam, Malaysia, Brunei och Filippinerna, liksom Kina och Taiwan, anspråk på Spratly-öarna. Närbelägna olje- och gasfält som upptäcktes på 1960-talet har bidragit till höga förväntningar på Spratly-öarna som rika på fossila bränslen. Nationella oljebolag från Kina, Filippinerna och Vietnam tecknade 2005 ett avtal för att gemensamt utvärdera olje- och gasfyndigheter i ögruppen.

Både Kina och Vietnam gör anspråk på Paracelöarna (Xisha qundao) i Sydkinesiska havet. Samtliga länder som gör anspråk på Spratly- och Paracelöarna, fränsett Brunei, har viss militär närvaro på vissa av öarna. ASEAN-deklarationen om Sydkinesiska havet, som undertecknades av Kina 2002, ses som ett första steg mot en fredlig lösning på dessa dispyter. Det finns dock inga tecken på att parterna kan nå en överenskommelse inom en snar framtid.⁵⁰

Hösten 2007 stoppade Kina enligt uppgifter ett förslag från indiska bolag på att utvinna olja och gas i Burma genom att utöva påtryckningar på den burmesiska militärjuntan.

Syd- och Sydöstasien utanför ASEAN

Nepal har under de senaste åren börjat slå till mot tibetanska flyktingar, vilket kan vara ett sätt att blidka Peking. Under det tibetanska upproret i Kina våren 2008 förbjöds protester i Nepal och gränsen till Tibet patrullerades. Gränsfrågor spelar en viktig roll i relationerna mellan de bägge länderna, i och med att en stor del av sydvästra Tibet delar gräns med Nepal. Detta underströks bl.a. vid den nepalesiska utrikesministern Sujata Koiralas besök i Peking i september 2009.⁵¹

Sri Lanka har tagit emot en ökande mängd bistånd från Kina under de senaste åren. Kina deltar i utbyggnaden av landets infrastruktur, och har investerat omkring 1 miljard dollar i hamnen i Hambantota. Militära bedömare i USA och Indien hävdar att detta inte endast är en kommersiell investering utan att Hambantota är del i Kinas bredare marina ambitioner. Sri Lanka har dessutom

⁴⁸ ASEAN har tio medlemmar: Brunei, Kambodja, Indonesien, Laos, Malaysia, Myanmar (Burma), Filippinerna, Singapore, Thailand och Vietnam.

⁴⁹ SIPRI Arms Transfers Database

⁵⁰ Dosch, Jörn (2007) *Managing Security in ASEAN-China Relations: Liberal Peace of Hegemonic Stability Asian Perspective*, Vol. 31, No. 1, 2007

⁵¹ Xinhua (2009), *China, Nepal vow to enhance co-op on border security*, 10 september 2009.

fått militärt bistånd från Kina som har använts i regeringsstyrkornas kamp mot de *tamilska tigrarna* (*Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE*).

Bangladesh har betydande naturgasreserver och har därmed ökat i strategisk betydelse för Kina och Indien. Kina levererar krigsmateriel till landet och investerar i dess beklädnadsindustri.

3.2 Relationer till Ryssland och Centralasien

Kina och Ryssland är kärnvapenmakter med permanent medlemskap i FN:s säkerhetsråd, som båda vill spela en större roll inom internationell politik. Länderna, som inledde ett strategiskt partnerskap 1996, har ett gemensamt intresse av att hålla USA och Nato utanför sitt närområde. Det finns dock en oro hos vissa ryska bedömare att en genuin allians mellan de bägge länderna skulle ge Kina mer inflytande i Asien medan Ryssland skulle få en underordnad position. Även om dessa bedömare pekar på att Kina har en tio gånger större befolkning, en betydligt starkare ekonomi och större armé, ser Kina Ryssland som en starkare makt på många plan, sett ur *övergripande nationell styrka*.⁵²

Sedan Kinas dåvarande president Jiang Zemin och den ryske presidenten Vladimir Putin tecknade ett rysk-kinesiskt vänskapsfördrag 2001 har deras partnerskap utvecklats betydligt. Detta är anmärkningsvärt med tanke på de många faktorer som leder till spänning mellan de två parterna. Bland problemen märks kinesisk invandring, ömsesidig misstänksamhet i säkerhetsfrågor samt tvister kring gränsdragningar.

Samtidigt som Ryssland strävar efter att behålla sitt inflytande i Centralasien, stärker Kina och USA sin ekonomiska närvaro i regionen. Eftersom gas och olja måste transporteras via Ryssland till Europa och Asien har dock Moskva en strategisk fördel. Kina, liksom Japan och Sydkorea, har fokuserat allt mer på Sibirien som en nyckelkälla för olja och gas. I Östra Sibirien finns närmare en tredjedel av världens bevisade naturgasreserver samt betydande oljereserver, som sammantaget skulle kunna stilla Nordöstasiens behov under de kommande 20-30 åren. Energi från Sibirien är särskilt attraktiv för dessa länder, bl.a. på grund av att man slipper osäkra sjöfartsleder. Relationerna mellan Kina och Japan var ansträngda under 2001-2004 på grund av konkurrensen kring energi från Sibirien, och denna konkurrens kommer av allt att döma att fortsätta.⁵³

⁵² Enligt China Academy of Social Sciences (CASS) beräkningar var den ryska militära styrkan långt överlägsen den kinesiska 2006.

⁵³ Rozman, Gilbert (2005) 'Sino-Japanese Competition over the Russian Far East: Is the Oil Pipeline Only a Starting Point?' i Iwashita, Akihiro (red.), *Siberia and the Russian Far East in the 21st Century: Partners in the "Community of Asia"*, Vol. 1, Crossroads in Northeast Asia (Sapporo: 2005), s. 20.

Samarbetsorganisationen Shanghai Cooperation Organisation (SCO)⁵⁴ skapades 2001 delvis för att främja relationerna mellan Kina och Ryssland. En övergripande uppgift är även att undvika konflikter mellan medlemsländerna. SCO är den enda internationella säkerhetsorganisation där Kina är medlem men inte USA. Om Indien, Pakistan och Iran går från att vara observatörer till att bli medlemmar innebär detta att SCO kommer att omfatta fyra kärnvapenmakter och halva världens befolkning. Genom SCO kan Kina utöka sitt inflytande och tillträde till Centralasien, samtidigt som det multilaterala samarbetet i organisationen kan mildra oron kring Kinas ökande regionala och globala makt.

Den ryska försvarsindustrin har traditionellt haft Kina som sin främsta kund. Efter att den ryska exporten till Kina varit mycket omfattande under de senaste femton åren har tidigare års kontrakt inte följts av nya avtal. Främst beror det på att den kinesiska marknaden mättats med produkter av det slag som Ryssland varit berett att sälja. I och med en trend i Kina från regelrätta vapenköp, via kopiering och vidareutveckling av bland annat ryska vapen, till utveckling av alltmer avancerad vapentechnologi har man gjort sig mindre beroende av rysk import. Dessutom finns en naturlig tveksamhet från rysk sida att sälja alltför avancerade vapensystem till PLA. Istället är det troligt att den försvarsindustriella konkurrensen ökar mellan länderna framöver, bl.a. i Afrika. Kinas ökade vapenexport utgör enligt vissa bedömare ett skäl till oro i Ryssland. Kina har bland annat sålt 150 stridsflygplan till Pakistan, ett land som Ryssland till följd av det nära samarbetet med Indien har svårt att sälja krigsmateriel till.

Ryssland har dessutom haft problem med kinesiska invandrare sedan 1992, då visumtvånget för kinesiska medborgare tillfälligt hävdes. Stora mängder kineser begav sig då till Ryssland i jakt på arbete, för att bedriva handel och göra investeringar. Den plötsliga ökningen av antalet kinesiska invandrare ledde till ett ramaskri i ryska medier, vars uppskattningar av mängden kineser i Ryska Fjärran Östern var så höga som 2 miljoner. Mer troligt är att antalet kineser i denna region inte översteg 100 000 vid denna tidpunkt.

3.3 Relationer till Mellanöstern

I sina relationer med Mellanöstern behöver Kina i nuläget förlita sig på USA:s politik, särskilt vad gäller säkerhet i Persiska viken och energiutvinning och -leveranser. Regeringar i arabvärlden har dock insett att det nu finns ett ömsesidigt beroende mellan arabländerna och Kina, vars oljekonsumtion har drivit upp de globala priserna på energiråvaror.

Kina har betydande intressen i Mellanöstern, som i stort utgörs av dess behov av olja och gas. Nu levereras närmare hälften av Kinas importerade olja från

⁵⁴ SCO består av Kina, Ryssland, Kazakstan, Uzbekistan, Kirgizistan och Tadzjikistan.

regionen, och enligt vissa bedömningar kommer denna andel att växa till ca 70 procent 2010. Saudiarabien investerar i kinesiska raffinaderier för att uppmuntra import av olja med hög svavelhalt, som landet har i överflöd. Detta har också ökat de bägges ömsesidiga beroende. Saudiarabien är landets största oljeleverantör, enligt kinesisk statistik från augusti 2009.⁵⁵

Olja från Mellanöstern utgör en betydligt större andel av Kinas oljeimport än vad fallet är för USA. På detta viktiga plan är Kina därmed en mer naturlig regional spelare än USA. Vid sidan av energifrågorna lockas regeringar i Mellanöstern av Kinas utvecklingsmodell, med fokus på att främja stabilitet snarare än politiska reformer. Sedan Sovjetunionens kollaps, och särskilt efter Gulfkriget 1991, har arabvärlden sökt efter en motvikt till USA:s inflytande i regionen, såsom Kina, Japan och EU. Det finns därför förhoppningar i arabvärlden om att Kina kan komma att bli lika viktigt för araberna som USA är för Israel.⁵⁶

Iran är en stor importör av kinesisk krigsmateriel och stod under 1990-2008 för omkring 18 procent av Kinas vapenexport, enligt SIPRI:s statistik.⁵⁷ Kina har skurit ned på stödet till Irans kärnkraftsprogram under påtryckningar från USA, medan Ryssland fortsätter att samarbeta med landet i kärnkraftsfrågor.

Trots det kinesiska stödet till arabvärlden har Kina lyckats behålla goda relationer med Israel, som åtminstone fram till början av 2000-talet var en av de största leverantörerna av krigsmateriel till Kina.

3.4 Relationer till Afrika

Afrika har fått en snabbt ökande betydelse för Kina, men det är först under de senaste 10 åren som kinesiska investeringar och handel med kontinenten har fått någon märkbar utbredning. Ett av de viktigaste skälen till Pekings nya fokus på Afrika är kontinentens goda tillgång på naturresurser, främst olja. Omkring en tredjedel av Kinas importerade olja kommer från Afrika, främst Angola, som tidvis har varit Kinas främsta oljeleverantör.

Såväl kinesiska direktinvesteringar som handel med Afrika har ökat markant sedan 2002, då Peking aktivt började uppmuntra ekonomiskt samarbete med afrikanska länder. Den bilaterala handelsvolymen översteg 100 miljarder dollar 2008, vilket motsvarar en tiodubbling jämfört med år 2000. Kina passerade år 2007 Frankrike som Afrikas näst största handelspartner efter USA. Kinas totala

⁵⁵ China Oil Web (2009) *China's Crude oil Imports Data for Aug, 10-27 10 update*, 1 september 2009, nedladdat den 1 december 2009 från <http://data.chinaoilweb.com/crude-oil-import-data/latest.htm>

⁵⁶ Fandy, Mamoun (2005) 'China vs. US: A View From the Arab World' i *Energy Security: Implications for U.S.-China-Middle East Relations*, The James A. Baker III Institute for Public Policy of Rice University, s. 5

⁵⁷ SIPRI Arms Transfers Database.

direktinvesteringar i Afrika utgör enligt OECD mindre än 1 procent av världens investeringar på kontinenten, att jämföra med brittiska och amerikanska investeringar om 16 respektive 9 procent.⁵⁸ Kina hade fram till 2008 investerat närmare 8 miljarder dollar i Afrika, vilket motsvarar uppemot 4 procent av Kinas direktinvesteringar utomlands.⁵⁹ Under 2008 var Angola, Sydafrika och Sudan Kinas tre största handelspartners i Afrika.⁶⁰ Fram till detta år hade Sydafrika, Nigeria och Zambia tagit emot mest kinesiska direktinvesteringar.

Kina har ambassader i de afrikanska länder som har diplomatisk anknytning till Peking,⁶¹ med totalt omkring 15 militärattachéer. Kina har militärt utbyte med bland andra Sydafrika och Egypten, men har också mottagit militära delegationer från bland andra Zimbabwe och Sudan. Kina hade i början av 2009 drygt 2 000 deltagare i FN:s fredsbevarande insatser, varav ungefär tre fjärdedelar i insatser i Afrika.⁶²

Kinesiska medborgare och investeringar har utsatts för säkerhetshot under de gångna åren, orsakade av bland annat militanta grupper, anti-kinesiska stämningar och protesterande arbetare. Av allt att döma har Kina dock förlitat sig helt på diplomatiska ansträngningar och säkerhetssamarbete med afrikanska regeringar för att uppnå en förbättrad säkerhetssituation.

3.5 Relationer till USA

Relationen till USA genomsyrar Kinas försvarspolitik ur en mängd hänseenden. USA fortsätter att vara den viktigaste motparten i utrikespolitik och militära frågor, och är Kinas näst största handelspartner efter EU (se 3.7). Samtidigt är det tydligt att Kina anstränger sig för att begränsa USA:s dominerande roll i närområdet. USA:s militär är vida överlägsen den kinesiska, och amerikanska experter bedömer att dess dominans är säkrad i åtminstone två decennier framöver.⁶³

⁵⁸ Siffrorna från OECD avser 2003-2005. För den kinesiska statistiken har OECD använt sig av officiella kinesiska data.

⁵⁹ Ministry of Commerce of People's Republic of China m.fl (2009) *2008 Statistical Bulletin of China's Outward FDI*

⁶⁰ Ministry of Commerce of People's Republic of China (2009), *2008 nian wo guo yu xiya feizhou guojia maoyi tongji quobie qingkuang* [Statistik över Kinas handel med länder i Västasien och Afrika 2008], 18 mars 2009.

⁶¹ Fyra afrikanska länder har diplomatiska relationer med Taiwan: Burkina Faso, Gambia, Sao Tome och Principe, och Swaziland.

⁶² Kina deltar i FN-insatser i Västsahara, Demokratiska Republiken Kongo, Sudan, Liberia, och Etiopien/Eritrea.

⁶³ Se t.ex. Tammen, Ronald L. och Kugler, Jacek (2004) 'Regional Challenge: China's Rise to Power' i Rolfe, Jim (red) *The Asia-Pacific: A Region in Transition*, Asia-Pacific Center for Security Studies, 2004, s. 52.

USA:s ambitioner i Asien lyfts exempelvis fram specifikt i 2008 års vitbok för Kinas försvar som en destabiliserande faktor för utvecklingen i Kinas närområde.⁶⁴ Kinas militära expansion är ett orosmoln för Washington, som befarar att Peking växer till att bli en strategisk konkurrent i Östasien. Dessutom fortsätter Taiwanfrågan att vara den viktigaste stötestenen i ländernas relationer. Enligt *the Taiwan Relations Act* skulle USA se det som ett "hot mot fred och säkerhet i västra Stillahavsregionen och ett allvarligt bekymmer för USA" om Kina t.ex. skulle ta till krafttag för att inlemma ön i Folkrepubliken.⁶⁵ Enligt samma lag har USA förbundit sig att leverera krigsmateriel till Taiwan för att ge ön en "tillräcklig självförsvarsförmåga".

Kina har som uttalad målsättning att införliva Taiwan, som man ser som en kinesisk provins. I mars 2005 antog Kinas folkkongress den s.k. "anti-utträdeslagen", som stipulerade att den kinesiska armén skulle angripa Taiwan militärt om regeringen där försökte etablera faktisk självständighet från Kina.⁶⁶ Lagen fick bl.a. stöd från ryskt håll, men det är oklart om Rysslands inställning till Taiwanfrågan innebär militärt stöd till Kina i händelse av väpnad konflikt.

Trots att USA ser Taiwan som en del av Kina kommer amerikansk militär av allt att döma att ingripa till Taipeis försvar. Den största risken i denna fråga är att Taiwan utropar sig självständigt och Kina besvarar detta med att angripa ön militärt, vilket skulle få allvarliga geopolitiska konsekvenser.

Från amerikansk utgångspunkt kräver läget i västra Stilla havet fortsatt närvaro med militära medel för att hjälpa Taiwan att bevara sin självständiga ställning, hålla sjövägarna öppna i Sydkinesiska havet, hålla Kina tillbaka från att utvidga sin maktsfär och bevara Japan som klient, som avstår från egna offensiva vapensystem för att projicera makt långt från den egna kusten. Samtidigt har det ekonomiska utbytet mellan USA och Kina blivit synnerligen viktigt för båda parter, och återhållsamhet visas från båda håll i de frågor som skiljer dem åt.

Frågan om taiwanesiskt självstyre har sedan 2008 avtagit i betydelse då Nationalistpartiet (*Kuomintang*, *KMT*) med Ma Ying-jeou som president ersatte självständighetsförespråkaren Chen Shui-bians DPP (*Democratic Progressive Party*) vid makten. Taiwans relationer med Folkrepubliken har därmed förbättrats avsevärt, vilket har minskat spänningen mellan länderna och markant minskat risken för en eskalering till väpnad konflikt. Den taiwanesiske presidenten har utlovat att hålla fast vid tre principer i relationen till Kina: inget

⁶⁴ I och med USA:s stora betydelse för kinesisk försvarspolitik tas denna faktor även upp i övriga delar av studien, och diskuteras därför mer kortfattat under denna rubrik.

⁶⁵ American Institute in Taiwan *Taiwan Relations Act*, 1 januari 1979.

⁶⁶ Xinhua (2005) *Shouquan fabu*: <<Fan fenlie guojia fa>> quanwen [Sanktionerad publicering: <<Anti-utträdeslagen>> i fulltext], 14 mars 2005, nedladdad den 1 december 2009 från http://news.xinhuanet.com/newscenter/2005-03/14/content_2694168.htm

enande, ingen taiwanesisk självständighet samt att fastlands-Kina inte ska tillåtas att bruka våld mot Taiwan.⁶⁷

USA:s Kina-policy har varierat markant sedan Washington normaliserade relationerna med Peking 1979. Kina blev USA:s största fordringsägare under den senaste Bush-administrationen, och detta förhållande har lett till ett allt större ömsesidigt beroende mellan de bägge länderna. I början av 2009 återupptog Kina och USA den militära dialog som avstannade under föregående år i och med att Washington levererade krigsmateriel till Taipei.

3.6 Relationer till Latinamerika

Latinamerika har ökat markant i betydelse för Kina under de senaste åren. Ett viktigt skäl till Kinas engagemang i Latinamerika är regionens tillgångar på olja, gas och järnmalm, samt andra handelsvaror såsom jordbruksprodukter. Dessa länder har även ökat i betydelse som marknad för kinesiska företag.

Kina inledde i november 2004 officiella ansträngningar att fördjupa sitt samarbete med Latinamerikas länder. President Hu Jintao deltog då i Asia-Pacific Economic Cooperation Forum (APEC) i Chile och besökte dessutom Argentina, Brasilien och Kuba. Kina har hittills etablerat strategiska partnerskap med bl.a. Argentina, Brasilien och Mexiko.

Strax före APEC-toppmötet i november 2008, där Hu också deltog, publicerade Kina sin första Latinamerika-policy, *China's Policy Paper on Latin America and the Caribbean*. Liksom de policydokument för Europa och Afrika som släpptes 2003 respektive 2006 är målet med Latinamerikapolycyn att klargöra Kinas ståndpunkter för framtida samarbete med länderna i regionen. Enligt policypapperet siktar Kina på att öka sin närvaro i Latinamerika inom en stor mängd områden, från investeringar till samarbete inom teknologifrågor till militärt samarbete.

Policydokumentet poängterar att en överväldigande majoritet av Latinamerikas länder "stödjer Kinas återförening och inte har officiella band eller kontakter med Taiwan". I Latinamerika och Karibien har fortfarande 12 stater diplomatiska relationer med Taiwan.⁶⁸ Costa Rica blev 2007 det första land i Latinamerika att klippa de diplomatiska förbindelserna med Taipei sedan det Kalla krigets slut för att etablera formella relationer med Peking. President Oscar Arias ansåg bland annat att detta var nödvändigt för att landet ska kunna spela en ledande roll i

⁶⁷ Kamphausen, Roy m.fl. (red.) (2009) *Beyond the Strait: PLA Missions Other Than Taiwan*, Strategic Studies Institute, april 2009.

⁶⁸ Länderna är Belize, Dominikanska Republiken, El Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Nicaragua, Panama, Paraguay, Saint Kitts och Nevis (kallas även Saint Christopher och Nevis), Saint Lucia, Saint Vincent och Grenadinerna.

Nord- och Sydamerika.⁶⁹ I och med att kapital från Väst har förflyttats från Latinamerika, särskilt i och med den pågående ekonomiska krisen, har kontinentens fokus ökat på Kina som en potentiellt viktig investerare.

Kinas handel med Latinamerika har ökat i paritet med handeln med Afrika, om än något mer. Från 2000 till och med 2007 tiodubblades den årliga bilaterala handeln till drygt 100 miljarder dollar. Järn, koppar och sojabönor har dominerat exporten till Kina, men oljan har på senare tid blivit allt viktigare. Kina hade fram till 2007 investerat närmare 25 miljarder dollar i Latinamerika, vilket motsvarar en femtedel av Kinas direktinvesteringar utomlands.⁷⁰

Genom det ökande kinesiska engagemanget i det som är USA:s bakgård anser många bedömare att det amerikanska inflytandet hotas, och att detta är en potentiell källa till intressekonflikter mellan de två länderna.⁷¹

3.7 Relationer till Europa

Relationen mellan Kina och EU är inte minst viktig ur ett handelsperspektiv eftersom EU är Kinas största handelspartner och Kina är EU:s näst största handelspartner. Värdet på handeln mellan parterna uppgick till 326 miljarder euro 2008.⁷² Handeln mellan USA och Kina uppgick samma år till motsvarande knappt 300 miljarder euro.⁷³ Europas import från Kina har expanderat med ca 18 procent per år under de senaste fem åren, vilket lett till ett europeiskt handelsunderskott på 169 miljarder euro 2008. EU hade fram till 2006 investerat över 32 miljarder euro i Kina, och är därmed en av världens största investerare i landet.⁷⁴

EU och Kina enades 2003 om att inleda ett strategiskt partnerskap. Samma år publicerade Kina en EU-policy, där man bland annat nämner gemensamma ansträngningar för att öka det militära utbytet.

EU/Kina-relationerna belastas dock av ett antal stötestenar, som Kina under 2000-talet arbetat aktivt för att avlägsna. Det handlar främst om tre frågor: EU:s vapenembargo som man tillämpat mot Kina sedan 1989; EU:s ovilja att ge Kina marknadsekonomisk status; och EU:s kritiska inställning till Kinas brist på

⁶⁹ Ellis, Evan (2009) *China's Maturing Relationship with Latin America*, Jamestown China Brief, 18 mars 2009.

⁷⁰ Ministry of Commerce of People's Republic of China m.fl (2008) *2007 Statistical Bulletin of China's Outward FDI*

⁷¹ Se t.ex. Lam, Willy (2004) *China's encroachment on America's backyard*, Jamestown China Brief, Vol 4, issue 23, 2004; The Economist (2009) *The dragon in the backyard*, 13 augusti 2009

⁷² EUROPA (2009) *EU-China trade in facts and figures*, 4 september 2009.

⁷³ The US-China Business Council (2009) *US-China Trade Statistics and China's World Trade Statistic*; baserat på 1 USD = 0,72 euro

⁷⁴ EUROPA (2009) *EU-China trade in facts and figures*, 4 september 2009.

respekt för mänskliga rättigheter. EU bekymras dessutom, liksom USA, av den brist på transparens som präglar Kinas militära ambitioner.

EU:s embargo förhindrar större vapentransaktioner till Kina. Vapenembargot urvattnas dock i och med att det är politiskt, men inte juridiskt, bindande. Detta innebär att EU-länderna tolkar det olika. EU-länderna vill fördjupa sina handelsförbindelser med Kina och kan kringgå embargot genom att sälja produkter med dubbla användningsområden⁷⁵ och stödsystem till Peking. EU säger sig ha en politisk vilja att arbeta för att embargot ska kunna hävas, men det är dock inte troligt att detta sker i närtid i och med starkt motstånd från USA.

Enligt flera bedömare har Kina bristande förtroende för EU som samarbetspartner, vilket delvis har att göra med EU:s svårigheter att tala med en röst, särskilt i frågor där Frankrike, Storbritannien och Tyskland har skilda intressen. EU ställer krav på att Kina ska åstadkomma förbättringar inom mänskliga rättigheter, medan det europeiska näringslivet har stort behov av att dra ekonomiska fördelar genom samarbete med Peking.

EU reviderade sin Kinapolicy 2006. Vid det läget hade säkerhetsfrågor blivit allt viktigare för EU:s relationer till Kina. Medan Kinas militära modernisering oroar USA mer än EU, har EU synpunkter på transparensen i Kinas militärbudget. EU:s senaste Kina-policy fokuserar huvudsakligen på fyra mål: 1) fördjupa dialogen kring globala utmaningar såsom klimatförändringar, 2) ge stöd till Kinas samhällsliga utveckling mot större öppenhet, lagstyre och mänskliga rättigheter, 3) uppmuntra integrationen av Kina i världssamfundet och ekonomiska och sociala reformer, och 4) höja EU:s profil i Kina för att främja ömsesidig förståelse.

3.8 Kinas intressen i Arktis

Arktis är potentiellt rikt på gas och olja och enligt vissa bedömare finns uppmot en fjärdedel av alla oupptäckta reserver i regionen. Det finns stort kinesiskt intresse för utveckling av sjöfart och energiutvinning i Arktis, som skulle kunna bidra positivt till Kinas ekonomi och handel. Den kinesiska ekonomin är beroende av handel med utlandet och närmare hälften av dess BNP är beroende av sjöfrakt.

Att Kina fäster större vikt vid Arktis visar sig bland annat genom att man nu bedriver välkoordinerad forskning i området, dock med fokus på klimatförändringar. Kina öppnade i juli 2004 forskningsstationen Yellow River Station, en investering på 7 miljoner RMB, i norska Ny-Ålesund.⁷⁶ Kina har idag en ukrainsktillverkad isbrytare, Xuelong, som i augusti 2008 transporterade den tredje kinesiska forskningsexpeditionen till Arktis. Vidare har Kina visat ett ökat

⁷⁵ D.v.s. civila produkter med potentiell militär användning (eng. *dual use*)

⁷⁶ Norway.cn *China Opens Research Station on Svalbard*

intresse för relationer med Island, som bedöms få en nyckelroll för handelstrafik genom Arktis. Dessutom har Peking ansökt om att få permanent observatörsstatus i Arktiska rådet (AR).⁷⁷

⁷⁷ Idag har sex länder permanent observatörsstatus i Arktiska rådet: Frankrike, Tyskland, Polen, Spanien, Nederländerna och Storbritannien. De åtta medlemsländerna i Arktiska rådet är Kanada, Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Ryssland och USA. Kina, Italien, EU och Sydkorea är s.k. ad hoc-observatörer, vilket innebär att medlemsländerna inför varje möte beslutar kring huruvida dessa observatörer tillåts delta.

4 Kinas försvarspolitiska utveckling på 10-20 års sikt: tre scenarier

Enligt Kinas politiska ledning behöver Folkrepubliken försvara tre huvudsakliga intressen: 1) kommunistpartiets överlevnad och nationell sammanhållning; 2) statens suveränitet och territoriella integritet; och 3) fortsatt ekonomisk och social utveckling. För att effektivt kunna försvara dessa intressen har Kina utarbetat en trestegsplan för den militära förmågeutvecklingen. Kommande milstolpar är att till 2020 ha gjort stora framsteg inom informationsbaserad krigföring och att ha fullbordat moderniseringen av PLA i mitten av 2000-talet. För att nå målen i denna plan kommer Kina att fortsätta med betydande investeringar i sin försvarsmakt. Eventuella revideringar av denna försvarsstrategi kommer tidigast att ske då nästa generation av partiledare installeras i och med den 18:e partikongressen 2012.

Mot denna bakgrund redovisas här tre scenarier för Kinas försvarspolitiska utveckling under de kommande 10 till 20 åren. Scenarierna baseras på ett antal faktorer i Kinas utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik som tagits upp i tidigare kapitel av denna studie.

Scenario 1: Kina fortsätter att dimensionera sina förmågor mot USA med Taiwanfrågan i centrum

Att garantera kommunistpartiets fortsatta maktinnehav kommer även under den kommande 20-årsperioden att vara Kinas främsta mål. En grundläggande förutsättning för detta är att den nationella sammanhållningen inte skadas, främst vad gäller Taiwan. Den kinesiska regeringen behöver kunna visa sig stark i Taiwanfrågan, eftersom partiets legitimitet annars skulle ifrågasättas.

De tidigare så frostiga relationerna mellan Kina och Taiwan har tinat betydligt sedan maktskiftet i Taipei 2008. Under partiet Kuomintang (KMT) med den Pekingvänlige presidenten Ma Ying-jeou har handelsförbindelserna mellan Taiwan och Kina fördjupats och risken för väpnad konflikt minskat avsevärt. Det ömsesidiga beroendet mellan Kina och USA har även förstärkts under de senaste åren i och med att Kina har växt sig allt starkare ekonomiskt. Den nuvarande trenden fortsätter dock, där Kina dimensionerar sin försvarsmakt mot USA. Den långsiktiga målsättningen för försvarsmakten, d.v.s. att göra stora framsteg till 2020 och vara kapabelt att segra i informationsbaserad krigföring till mitten av 2000-talet, kommer att utgöra basen för denna utveckling. Trenden är att Kina moderniserar försvaret till att hamna i paritet med USA:s militära förmåga och lägger störst vikt vid flottan och flygvapnet.

I Kina tar en ny generation ledare över makten i och med den 18:e partikongressen 2012. Samma år sker dessutom presidentval i Taiwan och USA. I detta scenario utgör 2012 en brytpunkt i relationerna mellan Kina och

Taiwan/USA. Att KMT förlorar valet i Taiwan är inte osannolikt, och med Democratic Progressive Party (DPP) vid makten kommer krav på faktisk självständighet att höras på nytt. Även om Kinas relationer med Taiwan har förbättrats sedan 2008 kan ett eventuellt maktskifte på ön väcka liv i krafter som vill uppnå faktisk självständighet. En sådan utveckling i Taiwan i kombination med amerikanskt militärt stöd till Taipei kan leda till krav på motåtgärder inom delar av Kinas kommunistparti.

Om Taiwan utropar sig självständigt finns stor risk för att Kina angriper ön militärt i enlighet med 2005 års anti-utträdeslag. Ett självständigt Taiwan skulle medföra en allvarlig legitimitetskris för kommunistpartiet och eventuellt leda till en spricka mellan partiet och PLA. Detta skulle få förödande konsekvenser för kommunistpartiets fortsatta ledarskap. Hur Pekings reaktion skulle bli beror till stor del på om den politiska ledningen fortsätter den nuvarande försvarspolitiska inriktningen. Detta ledarskikt sitter vid makten åtminstone till 2017, men troligtvis ända till 2022.

Scenario 2: Fokus på energisäkerhet. Kinas försvarsmakt dimensionerar sig mot Ryssland

I detta scenario dimensionerar sig Kina mot Ryssland och gör stora ansträngningar för att säkra tillgången på energi. Detta scenario förutsätter dock att inget radikalt händer inom ramen för internationell säkerhet samt att situationen i Taiwansundet är stabil och lugn.

Leveranser av olja och gas från Ryssland och Centralasien blir allt mer betydande i och med att olje- och gasledningar färdigställs. Hittills når en gasledning från Kazakstan fram till Xinjiang. Kina bygger nu West-East Gas Pipeline (Xi qi dong shu), som ska transportera naturgas från Kazakstan via Khorgas i Xinjiang hela vägen till Kinas kust.

Målet för Peking är att föregripa eventuella hot mot energisäkerhet, med särskilt fokus på Ryssland. Kina blir alltmer beroende av naturgas från Centralasien. Det ryska inflytandet i dessa länder kan komma att påverka energileveranserna till Kina. Därmed gäller att dimensionera de militära förmågorna mot Ryssland, som i detta scenario är en huvudfiende för Kina. Under sådana förutsättningar prioriterar Kina armén för att framgångsrikt kunna segra i markbaserade konventionella krig.

Kina kan även komma att engagera militären för att hantera andra frågor som rör energisäkerhet, såsom sjötransporter via viktiga sund i Indonesien. Det är inte osannolikt att Kina ökar sin militära närvaro i Sydostasien och Afrika för att lotsa handelsfartyg och på annat sätt verka för säkra transporter av råvaror såsom olja. Detta skulle kunna upplevas som hotfullt av berörda länder och leda till spänningar mellan Kina och omvärlden.

Kina fortsätter att utveckla ett ömsesidigt beroende med omvärlden genom sin ekonomiska expansion, men använder sig i allt högre grad av sin militär för att understödja denna utveckling. I och med att det ligger i Kinas intresse att såväl säkerställa stabilitet inom det egna territoriet som stabilitet för kinesiska investeringar och transporter utvecklar man militär närvaro i Syd- och Sydöstasien.

En annan möjlighet är att Kina utvecklar allt närmare militära relationer med länder där det finns viktiga ekonomiska intressen. Bland dessa länder märks större oljeleverantörer i Mellanöstern (för närvarande främst Saudiarabien och Iran) och Afrika (främst Angola). Säkerhet för kinesiska intressen garanteras därmed av respektive länder, medan Kinas försvarsmakt moderniseras för att effektivisera nationellt försvar samt deltagande i multinationella insatser. Den kinesiska armén ägnar sig i detta fall allt mer åt icke-traditionella hot såsom terrorism och internationell kriminalitet.

Scenario 3: Terrorattentat leder till katastrof, Kinas militär engageras allt mer inom nationell krisberedskap och terrorbekämpning

Som nämndes i inledningen till denna studie är Kinas främsta intresse att försvara det kinesiska systemet och statens säkerhet, m.a.o. kommunistpartiets överlevnad och nationell sammanhållning. För att kommunistpartiet ska kunna behålla sin nationella legitimitet krävs att det även har förmågan att agera kraftfullt i situationer där den kinesiska befolkningen hotas. Detta märktes med all önskvärd tydlighet efter att partiets hantering av jordbävningskatastrofen i Sichuan 2008 lovordades såväl inom Kina som internationellt.

Kinas svårigheter med att hantera minoritetsgrupper har uppmärksammats internationellt, senast i Tibet 2008 och Xinjiang 2009. Missnöje bland uigurer i Xinjiang leder till en ökad risk för extremism och ökat inflytande från islamistiska grupperingar i Afghanistan och Pakistan i denna region. I detta tredje scenario lyckas en terrorgrupp spränga Three Gorges-dammen över Yangtze-floden, vilket leder till omfattande förstörelse och förlust av människoliv. PLA lägger mer kraft på inrikes säkerhet och får tillsammans med PAP i uppgift att leda de humanitära insatserna. Som ett resultat av katastrofen får militären spela en allt större roll inom icke-traditionell säkerhet, d.v.s. terrorbekämpning och krisberedskap. Förutsatt att Taiwanfrågan är under kontroll kommer PLA att flytta över kapacitet till krisberedskap. Samarbetet inom SCO används för att motverka liknande attentat i medlemsländerna.

Kina är en uttalad motståndare till militära allianser. Det kan dock vara möjligt för Peking att motivera fördjupat militärt samarbete inom ramarna för SCO. Redan nu genomför SCO-länderna t.ex. gemensamma militärövningar som bl.a. är inriktade på att bekämpa terrorism. En eventuell militär SCO-allians skulle leda till att Kina och Ryssland förs närmare varandra militärt.

5 Källförteckning

Afridi, Jamal (2009) *China-Pakistan Relations*. Council of Foreign Relations, 20 augusti 2009, nedladdat 20 oktober 2009. URL: <http://www.cfr.org/publication/10070/>

American Institute in Taiwan, *Taiwan Relations Act*, 1 januari 1979, URL: http://www.ait.org.tw/en/about_ait/tra/

China Oil Web (2009) *China's Crude oil Imports Data for Aug, 10-27 10 update*, 1 september 2009, nedladdat den 1 december 2009 från <http://data.chinaoilweb.com/crude-oil-import-data/latest.htm>

China State Council Information Office (2009) *China's National Defense in 2008*. URL: http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227.htm

CIA World Factbook

Crane, Keith m.fl. (2005) *Modernizing China's military: opportunities and constraints*, RAND Corporation

Cui Xiaohuo och Peng Kuang (2009) *Navy chief lists key objectives*. China Daily, 16 april 2009, nedladdat 19 oktober 2009.

Davies, Andrew (2009) *A view of China's Defence White Paper*. Australian Strategic Policy Institute, 24 mars 2009

Dosch, Jörn (2007) *Managing Security in ASEAN-China Relations: Liberal Peace of Hegemonic Stability*. Asian Perspective, Vol. 31, No. 1, 2007

Ellis, Evan (2009) *China's Maturing Relationship with Latin America*, Jamestown China Brief, 18 mars 2009. URL: http://www.jamestown.org/programs/chinabrief/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=34723&tx_ttnews%5BbackPid%5D=414&no_cache=1

EUROPA (2009) *EU-China trade in facts and figures*, 4 september 2009, nedladdat 20 oktober 2009. URL: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/375&format=HTML&aged=0&language=EN>

Fandy, Mamoun (2005) 'China vs. US: A View From the Arab World' i *Energy Security: Implications for U.S.-China-Middle East Relations*, The James A. Baker III Institute for Public Policy of Rice University

Gertz, Bill (2005) *China builds up strategic sea lanes: Out to protect energy sources*, The Washington Times, 18 januari 2005

Glain, Stephen (2004) *Yet Another Great Game; Beijing's aggressive petrodiploamacy in Africa has put it on a collision course with Washington*, Newsweek, 20 december 2004.

Hellström, Jerker (2009) *Blue Berets Under the Red Flag: China in the UN Peacekeeping System*, FOI, juni 2009

Intervju med May-Britt Stumbaum, Weatherhead Center for International Affairs Harvard University, 2 nov 2009

Jiefangjun Bao [PLA Daily] (2009) *Zongzhengzhibu yinfa qingzhu xin Zhongguo chengli 60 zhou nian shoudu yuebing xuanchuan jiaoyu tigang* [Utkast för utbildning och extern kommunikation från Centrala militärkommissionens allmänpolitiska avdelning inför militärparaden i huvudstaden med anledning av 60-årsfirandet av det Nya Kinas grundande]. 11 februari 2009, nedladdat 20 oktober 2009, URL:

<http://www.hefei.gov.cn/n1105/n32915/n234812/n237179/7237534.html>

People's Daily Online (2009) *Jinnian zhongguo guofang yusuan wei 4806.86 yi yuan zengzhanglü wei 14.9%* [Kinas nationella försvarsbudget 480,686 miljarder yuan i år, en ökning med 14,9%]. 4 mars 2009

Rozman, Gilbert (2005) 'Sino-Japanese Competition over the Russian Far East: Is the Oil Pipeline Only a Starting Point?' i Iwashita, Akihiro (red.), *Siberia and the Russian Far East in the 21st Century: Partners in the "Community of Asia"*, Vol. 1, Crossroads in Northeast Asia (Sapporo: 2005).

Kamphausen, Roy m.fl. (red.) (2009) *Beyond the Strait: PLA Missions Other Than Taiwan*. Strategic Studies Institute, april 2009.

Ministry of Commerce of People's Republic of China m.fl (2008) *2007 Statistical Bulletin of China's Outward FDI*

Ministry of Commerce of People's Republic of China m.fl (2009) *2008 Statistical Bulletin of China's Outward FDI*

Ministry of Commerce of People's Republic of China (2009) *2008 nian wo yu xiya feizhou guojia maoyi tongji guobie qingkuang* [Statistik över Kinas handel med länder i Västasien och Afrika 2008], 18 mars 2009, nedladdat 20 oktober 2009. URL:

<http://xyf.mofcom.gov.cn/aarticle/date/200903/20090306106677.html>

Norling, Nicklas (2008) *The emerging China-Afghanistan relationship*. CACI Analyst, 14 maj 2008

Norway.cn, *China Opens Research Station on Svalbard*, URL:

http://www.norway.cn/News_and_events/Environment-and-development/Polar-Areas/svalbard/

Pentagon (2009) *Military Power of the People's Republic of China 2009*

Phipps, Gavin (2009) *Taiwan appears sceptical about China's missile-reduction offer*. Janes.com

Saiget, Robert J. (2009) *China confirms intent to build aircraft carrier: reports*. AFP, 23 mars 2009

SIPRI Arms Transfers Database

South China Morning Post (2009) *The Bottom Line*, 19 augusti 2009

State Department Press Releases And Documents (2009) *Closing Remarks for U.S.-China Strategic and Economic Dialogue - Officials discuss economic recovery, stability and nuclear proliferation*. 28 juli 2009

Tammen, Ronald L. och Kugler, Jacek (2004) 'Regional Challenge: China's Rise to Power'. I Rolfe, Jim (red) *The Asia-Pacific: A Region in Transition*, Asia-Pacific Center for Security Studies.

The US-China Business Council (2009) *US-China Trade Statistics and China's World Trade Statistics*, nedladdat 20 oktober 2009. URL:
<http://www.uschina.org/statistics/tradetable.html>

Wonacott, Peter (2009) *India, China Talk About Border Amid Rising Tensions*. The Wall Street Journal, 10 augusti 2009

Wang Ling (2006), *Guanyu zonghe guoli de cedu* [Om mätning av övergripande nationell styrka]. *Shijie jingji yu zhengzhi* [World Economy and Politics], Vol. 6, 2006. URL:
http://www.iwep.org.cn/download/upload_files/4lw43d55iclllj45o2wjo05520070921104606.pdf

Xinhua (2009) *China, Nepal vow to enhance co-op on border security*, 10 september 2009, nedladdat 20 oktober 2009. URL:
http://news.xinhuanet.com/english/2009-09/10/content_12031577.htm

Xinhua (2005) *Shouquan fabu: <<Fan fenlie guojia fa>> quanwen* [Sanktionerad publicering: <<Anti-utträdeslagen>> i fulltext], 14 mars 2005, nedladdad den 1 december 2009 från
http://news.xinhuanet.com/newscenter/2005-03/14/content_2694168.htm

6 Appendix

Fig 2. Kinas omstridda territorier (Pentagon: *Military Power of the People's Republic of China 2009*). Tre av Kinas största territoriella tvister baseras på dess gränser mot Indien och Bhutan, Sydkinesiska havet och mot Japan Östkinesiska havet.

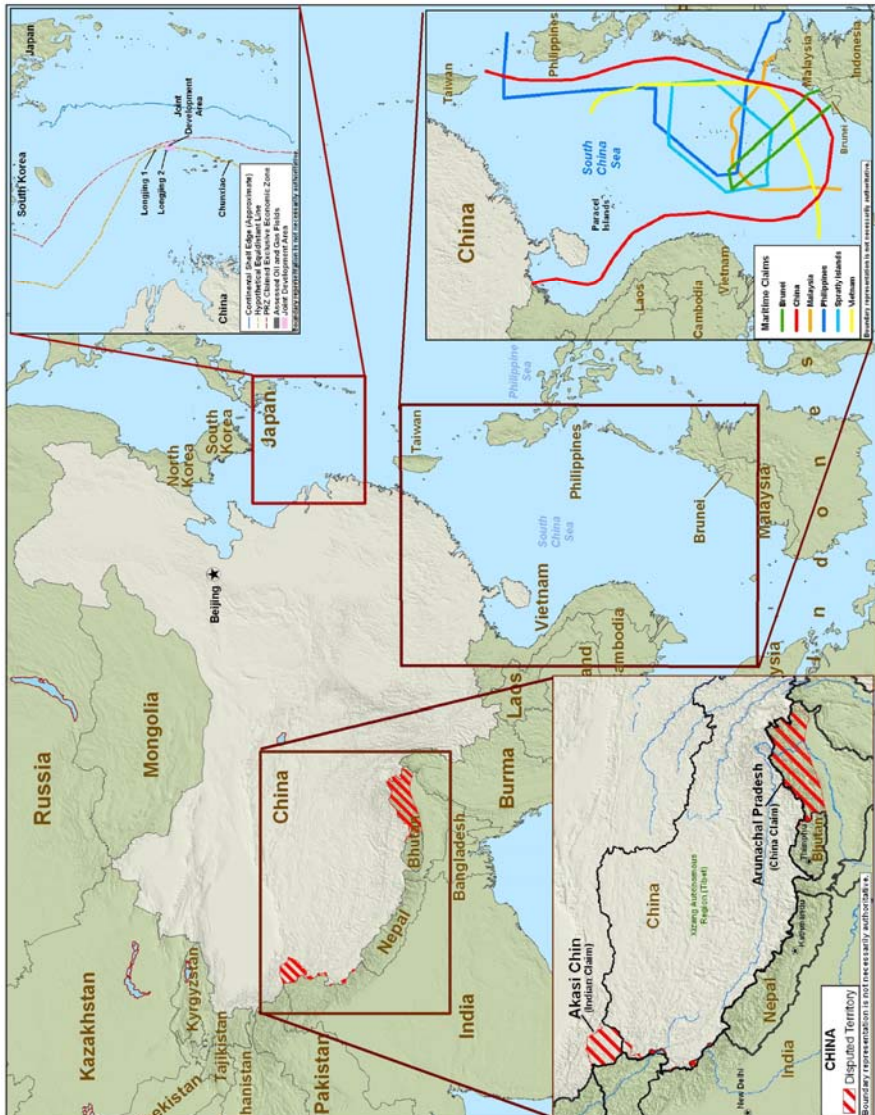

Fig 3. Kinas kritiska transportvägar till sjöss (Pentagon: *Military Power of the People's Republic of China* 2009).

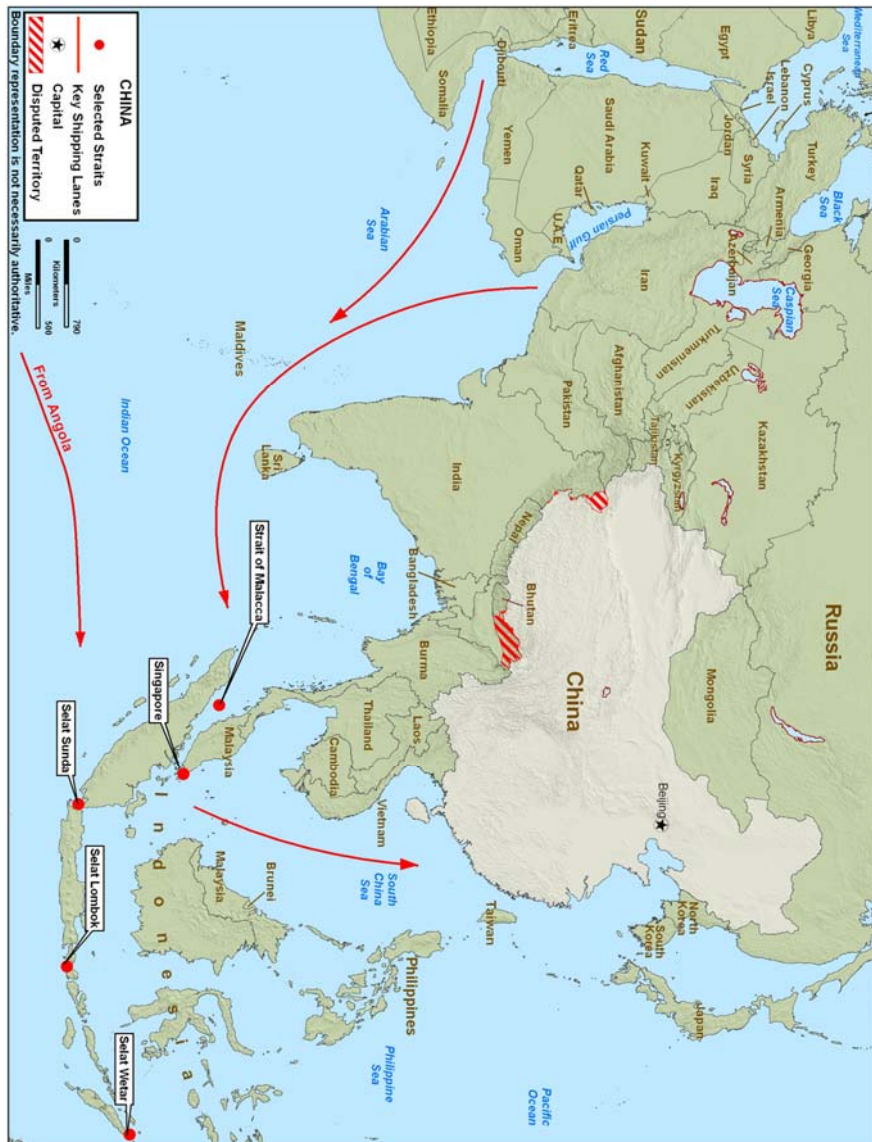

Fig. 4-5. Omtvistade territorier i Östkinesiska havet

Källa: BBC.

Källa: The Economist.

Fig. 6. Viktiga transportleder i Öst- och Syd kinesiska havet

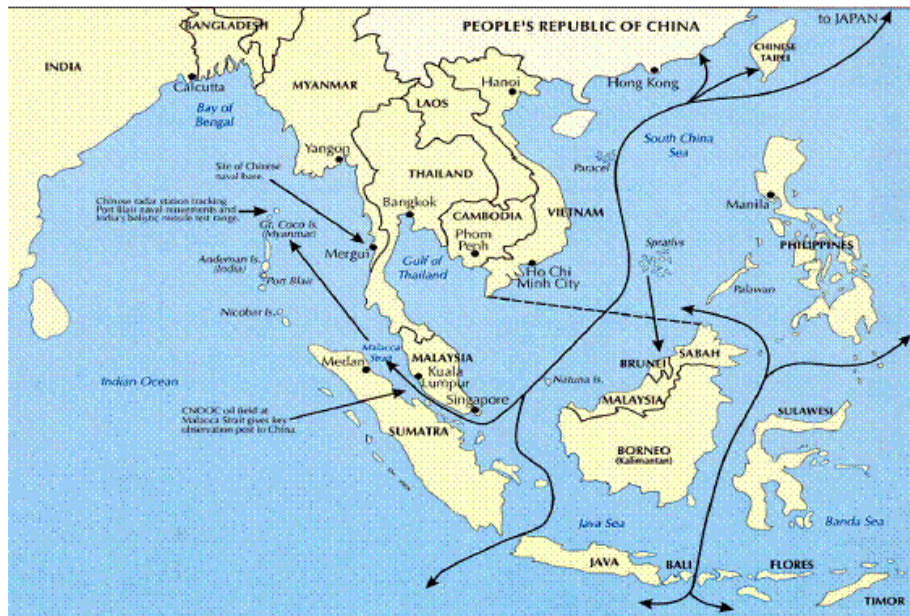

Fig. 7. Länder med störst militärutgifter 2008 (miljarder USD), källa: SIPRI

1. USA	607
2. Kina	84,9*
3. Frankrike	65,7
4. Storbritannien	65,3
5. Ryssland	58,6*
6. Tyskland	46,8
7. Japan	46,3
8. Italien	40,6
9. Saudiarabien	38,2
10. Indien	30,0

*) Uppskattning av SIPRI

Fig. 8. Kinas militära utgifter 1989-2008 inkl prognos 2009-2014 (Bengt-Göran Bergstrand, FOI)

Chinese Military Expenditures

In this table, data from the FOI database on Military Expenditures and Economic Developments are presented. The first three columns show amounts using the SIPRI database as a source [> www.sipri.org]. It must here be noted that data on Chinese ME are uncertain and therefore written with parentheses, and that different sources publish quite different information on Chinese military spending. The last two columns are trends, based on the 1989-2008 and the 2000-08 period.

	Billions of Chinese yuan / Current prices	Change from previous year (%)	Millions of U S dollars / 2005 prices	Change from previous year (%)	Military Exp. as Share of GDP (%)	1989-2008 Trend / Growth ~9,3 %/ year [Million US D, 2005 prices]	2000-2008 Trend / Growth ~12,7 %/ year [Million US D, 2005 prices]
1989	(45,5)		(12 276)		2,6%	10 349	
1990	(50,2)	10,3%	(13 147)	7,1%	2,6%	11 309	
1991	(54,1)	7,8%	(13 691)	4,1%	2,4%	12 357	
1992	(69,5)	28,5%	(16 534)	20,8%	2,5%	13 503	
1993	(73,9)	6,3%	(15 331)	-7,3%	2,0%	14 755	
1994	(87,4)	18,3%	(14 607)	-4,7%	1,7%	16 123	
1995	(105)	20,1%	(14 987)	2,6%	1,7%	17 618	
1996	(126)	20,0%	(16 606)	10,8%	1,7%	19 252	
1997	(131)	4,0%	(16 799)	1,2%	1,6%	21 037	
1998	(149)	13,7%	(19 263)	14,7%	1,7%	22 988	
1999	(165)	10,7%	(21 626)	12,3%	1,8%	25 120	
2000	(182)	10,3%	(23 767)	9,9%	1,8%	27 449	25 085
2001	(220)	20,9%	(28 515)	20,0%	2,0%	29 994	28 266
2002	(256)	16,4%	(33 436)	17,3%	2,1%	32 776	31 851
2003	(282)	10,2%	(36 405)	8,9%	2,1%	35 815	35 890
2004	(327)	16,0%	(40 631)	11,6%	2,0%	39 136	40 441
2005	(368)	12,5%	(44 911)	10,5%	2,0%	42 765	45 570
2006	(434)	17,9%	(52 199)	16,2%	2,0%	46 731	51 349
2007	(504)	16,1%	(57 861)	10,8%	2,0%	51 064	57 861
2008	(590)	17,1%	(63 643)	10,0%		55 799	65 198
2009*						60 973	73 466
2010*						66 627	82 783
2011*						72 805	93 281
2012*						79 556	105 110
2013*						86 934	118 439
2014*						94 995	133 459

Fig. 9. Kinas militära utgifter i RMB och US-dollar 1989-2008 (Bengt-Göran Bergstrand, FOI)

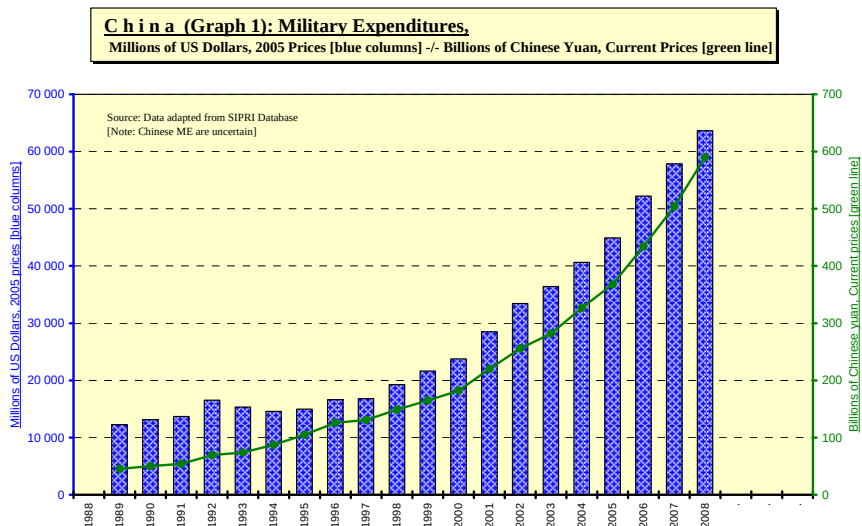

Fig. 10. Kinas militära utgifter i USD och andel av BNP 1989-2008 (Bengt-Göran Bergstrand, FOI)

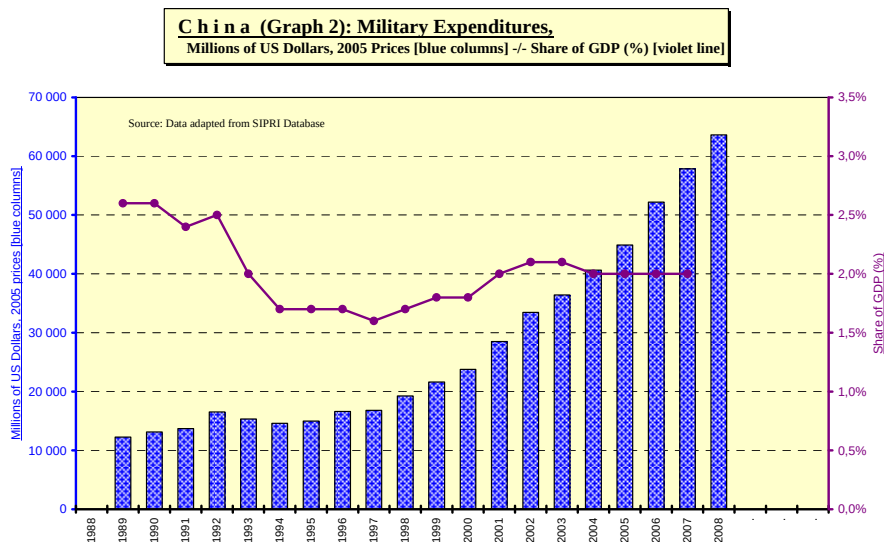

Fig. 11. Kinas militära utgifter: trender 1989-2013 (Bengt-Göran Bergstrand, FOI)

